

Български Книжици.

ЧЯСТЬ II.

1858. ЮНІА.

КНИЖКА ПРЪВА.

КРАТКО ИЗСЛѢДОВАНИЕ

н а

БЪЛГАРСКЖ-ТЖ ДРЕВНОСТЪ

(Вижъ Чяс. II. Книж. № 10, страницж 73.)

ГЛАВА III.

**Отъ гдѣ сж первоначално происходили
и какво сж племя были Унни-ти и
особливо Българе-ти.**

като така доказахмы тождество-то на Унни-ты и на Българи-ти, естественно смы приведени да изслѣдовамы и нихно-то первоначално происхождение, отъ кое-то да познаемъ и какво сж были племя, сирѣчь какъвъ сж языкъ говорили отъ край.

На това отгорѣ учени-ти сѣ были и сѣ іоще въ различно мнѣніе. Едни казватъ че Унни-ти и слѣдовательно Българе-ти были Монголи, Татаре или Турци, а други пакъ мыслятъ, (и тѣ сѣ по нови-ти, и кои-то днесъ по много вѣра имать,) че были Финни.

Мы ще ся докусимъ да испытамы и двѣ-ты тѣя мнѣнія особено, и да докажемъ, ако можемъ, че ни едно-то ни друго-то не ся основаватъ на Историческѣ-тѣ истинѣ, но че Унни-ти или Българе-ти были сѣ племя Славенско. А за да бжде излѣдованіе-то порядочно, ще да го представимъ, спорядъ три-ты речены мнѣнія, въ три различни параграфы.

§. 1.

Были ли сѣ Унни-ти или Българе-ти Монголи, Татаре или Турци.

Видѣхмы выше какъ почти сички-ти Гречески и Латински ветхи писатели полагаютъ първы-ты Унскы какъ-то и Българскы жилища между Волгѣ, Танаисѣ и Меотисѣ. Но въ по новы-ты времена учени-ти не ся сѣ удовлетвовали на тѣя утвержденія, но сѣ отишли да търсятъ Унны-ты даже до внутреннѣ-тѣ Асіѣ.

Дегинъ, на примѣръ, Французинъ много изученъ въ восточны-ты языцы и словесности, кой-то е написалъ еднѣ общѣ Исторіѣ за Унны-ты, Турцы-ты, и пр. въ пять цѣли томови на 4° издаденѣ въ л. 1756, понеже намѣрилъ въ Кинезскы-ты лѣтописи помѣнуемъ единъ знаменитъ народъ на имя Хю-ню ¹⁾, помыслилъ че

¹⁾ Hiungnu, Hiungu. Hiun yun, роби презрѣнія и пренебреженія шевн и ничтожни. Съ това нарицаніе ты за поруганіе.

то шало да каже по Кинезскы достойни, или роби ложны-ти именували Монголы-ты.

той народъ може да е былъ оный, кого-то Греко-Латини-ти назова-вали Унны, и основаючи ся особно на словопроизводно-то о-бясненіе на унскы-ты имена, и на нѣкои-си приличны работы кои-то намѣрилъ че преказвали Греко-Латини-ти за Унны-ты, а Кине-зи-ти за народъ-тъ Хюню, заключилъ какъ Унны-ты, несомнѣно сж были той-зи послѣдній народъ. А отъ другъ странъ Дегинъ, като че не знаилъ пакъ какъвъ особно родъ и кое сажо племя е былъ той народъ Хюню, далъ имя-то му и на Монголы, и на Манчу, и на Татары, и на Турцы, кога-то е еднографически до-казано отъ языкъ-тъ имъ, че тѣи народы сж съвѣмъ различни едни отъ други.

Сѣкы познава какъ това преизящно распространеніе на имя-то Хюню на толкова различни народы опровергава и само Ди-гинюво-то предположеніе; но и малка-та прилика между имена-та Унны и Хюню видися какъ не е доволна за да ны убѣди да ре-чемъ че тѣя двѣ имена сж едно и тоже. Това исто-то ще кажемъ и за приликъ-тъ на нѣкои си обычаи или другы нѣкаквы работы, кои-то Дегинъ намѣрилъ въ Исторически-ты повѣствованія за Унны и за Хюню, защо приличны нрави и обычаи може лесно да намѣ-ри человекъ и мѣжду много другы варварскы народы съвѣмъ раз-личны помежду си происхожденіемъ. А какъ приказвали за Унны-ты че имали, като Монголы-ты, малкы очи, преплеснѣтъ носъ и го-лѣмъ главъ, и че были безбрадни, жълти, или учърны¹⁾, и то не е ѣако заключително, защо такви-зи человекы всегдѣ ся намѣрятъ. Добрѣ забѣлѣзва Шафарикъ²⁾ че това изображеніе на виѣшнія-тъ видъ народа Унскаго е было отъ части измыслено и противуесте-

1) Сидоній Аполлинаръ, кой-то пише гова за Унны-ты (Самт 2. v. 245 - 252), прилага обаче послѣ (Самт. v. 258.) чи тѣи были мѣжи ху-бави, и имали възраст добръ, гърды и рамена широки, и прч.

2) Слав. древн. Ки. II. стр. 249.

ственно, а отъ части преувеличено и въ черны краски представлено отъ тогашны-ты писатели за да уведжъ въ страхъ читатели-ты си и за много други причины » ¹⁾. Тойже Шафарикъ казва ²⁾ че « колко-то за доводи-ти кон сж основани на весма много погрѣшно-то словопроизводно объясненіе на Уннскы-ты имена, и на кои-то ся упиратъ Дегинъ и негови-ти послѣдователи за да докажатъ Монголко-то происхождение на Унны-ты, тѣи доводи сж толкова незначителни, слаби, и ничтожни, що по тѣхъ могатъ Унни-ти да ся произведжъ отъ кой да е народъ на свѣтъ-тъ ».

Было какво было, ето що приказва, въ кратцѣ, Дегинъ за народъ-тъ Хюню спорядъ Кинезски-ты лѣтописи.

Той народъ, раздѣляющійся на много племена, имѣющія всяко своего начяльника, но соединяющіяся вся подѣ одного верховнаго владѣтеля и царя, живѣлъ на сѣверъ и на западъ отъ Кинж, и ся простиралъ до 500 левгы (часа) отъ рѣкж-тж Иртишъ даже до Кинж на востокъ, и до 300 левгы отъ Аибетскы-ты горы на сѣверъ. Кинезски-ти литописи го помѣнувать даже до 2200 години преди Хріста, и казватъ че правилъ почти всякога войнскы нападенія и грабежи въ ближни-ты и найпаче въ Кинезскы-ты земли. За да ся забранятъ отъ тыя нападенія, Кинезски-ти цари направили славнж-тж онж-зи стѣнж коя-то покрыва сѣверны-ты имъ предѣлы до 400 левгы на длъжъ. Имена-та на първы-ты имъ цари сж неизвѣстни, а най първыя-тъ имъ извѣстенъ царь ся наричалъ Аеуманъ, и живѣлъ около 240 л. преди Хріста. Неговыя-тъ наслѣдникъ именемъ Мете, кой-то былъ страшенъ завоеватель, распространилъ цар-

¹⁾ Какъ това е было така, мы ще кажемъ за примѣръ че Юрнанъ увѣрва искренно че Унни-ти ся были родили отъ смѣшеніе-то на діаволы-ты съ нѣкои-си вѣлшебницы прозваніемъ Аліорумны, кон-то были уже заточены отъ Готы-ты въ Скандинавскы-ты пустыни.

²⁾ Таможде.

ство-то си даже до Корея и Японско-то море на востокъ, и до Уралъ и Каспійско-то море на западъ. Покорилъ подъ себѣ царства 26, и смирилъ и самы Кинезы-ты толкова що одолжилъ царь-тъ имъ да стори миръ съсъ него и да го похвали като най праведенъ и челолюбивъ, ако и да былъ напротивъ, много лошевъ, злодѣецъ и неправеденъ. Близко до 300 години слѣдъ него, наслѣдници-ти му царствовали юще съ голѣма славъ, а слава-та имъ состояла въ разбойничества и грабежи. Най послѣ, раздори и несогласія влѣзли между народъ-тъ, споредъ кои-то онъ ся раздѣлилъ на двѣ различни и противны части, и така по луденни-ти Хюню, помагачи отъ Кинезы-ты и отъ восточны-ты Татары, принудили, ок. 93 л. по Хр., сѣверны-ты да оставятъ ветхы-ты свои жилища, и да пойдятъ нахъ-то западъ. Но гдѣ именно? Тука Дегинъ и негови-ти послѣдователи си загубватъ пусулъ-тъ; мыслятъ само че вѣроятно отишли та ся населили кѣмъ изворы-ты на рѣкы-ты Объ и Иртыш¹⁾, и прилагатъ че въ началѣ 2го Вѣка, станжли и отъ тамъ дошли та ся населили, спорядъ одного, кѣмъ изворъ-тъ на рѣкѣ-тъ Уралъ называемѣхъ отъ ветхо Айкы въ земѣ-тъ на Башкиры-ты, а спорядъ другыго, между Иртышъ, Уралъ, и Аральско-то Езеро, тамъ гдѣ-то живѣхъ днесъ Киргизити и отъ гдѣ-то пакъ въ 2-тъ половинѣ на 4-тъ вѣкъ возставше минали рѣкѣ-тъ Волгѣ, ударили, разбили и разпрѣсѣли перво Акациры-ты, а послѣ Аланы-ты, и ся населили на тѣхно мѣсто между Волгѣ, и Танаисъ, и ето какъ Уини-ти ся нахѣрили на тѣх мѣста, гдѣ-то по горѣ видѣхмы че гы полагатъ почти сички-ти современи Гречески и Латински писатели ²⁾.

¹⁾ Шафарикъ пише че народъ-тъ Хюню, былъ разбитъ отъ Кинезы-ты ок. 91 л. по Хр. и изгнаны въ Киргизскы-ти степи между Иртыша и Аральско-то Езеро, гдѣ-то ся скиталъ еще въ 448 л. (Слав. древн. таможе.)

²⁾ Des Guignes hist. génér. des Huns etc. I 1. pass.

Това мнѣніе за Унско-то изъ внутреннѣ-тъ Асіѣ происхожденіе, и нхно-то слѣдователно, Монголско или Татарско ¹⁾ начаю, отдавна е было, какъ-то рекохы, оставено вообще отъ по повы-ыл учены, толкова за вышеречены-ты причины, колко-то и зашто не е было възможно инакъ, нито по Історіѣ-тъ, нито по языкъ-тъ, да се докаже положително че Кинезски-ти Хюню сѣ были тождественни съ Греко-Латински-ты Унны²⁾. Історически е, на примѣръ, доказано днесъ че сѣверни-ти Хюню, кои-то ся преселили на западъ въ Киргизски-ты степи, именовали ся уже отъ давна съ друго имя, сврѣчь Іепо или Іепанъ. При това сички-ти рѣчи кои ся сѣ сохранили отъ языкъ-тъ имъ въ Кинезски-ты лѣтописи, показватъ явно че тѣи были народъ Турски, и имена-та и рѣчи-ти Унски нематъ никоѣ приликъ съ Турско-Татарски-ты языцы. Преложи най-послѣ че, отъ согласно-то свидѣтельство на Діонусіа Перігита ³⁾ Ератосѣена у Стравона ⁴⁾, Мовсеа Хоренскаго, и др. доказвася, какъ-то выше (стр. 56-58) видѣхмы, че Унни-ти живѣли при Каспійскъ надъ Кавкаса преди іоще Дегинюви-ти Хюню да ся преселятъ на Оба и Иртиша въ Киргизски-ты страны.

Това като е така доказано, нека развидимъ и друго-то мнѣніе че Унни-ти били Фінни.

¹⁾ Дегинъ отдава на свои-ты Хюню все що Кинезски-ти лѣтописи преказватъ за Татары-ты, кои-то они именуваѣтъ Тата, Тацы.

²⁾ Поругателно-то нарицаніе Хюню, значущее по Кинезски лошеви и достопрезрителны рабы, давало ся е отъ Кинезы-ты Монголскому или кому либо тѣмъ ближнему народу. Грци-ты не имѣюще никое сношеніе съ Кинезы-ты, не сѣ могли да ся научятъ отъ тѣхъ това названіе и да го дадѣтъ на Монголы-ты, кога-то, да речемъ, они прѣдъ и съсъ Аттилѣ нападнѣли на Европѣ; а е съвсѣмъ невѣроятнѣ да положимъ че Монголи-ти сами сѣ пріяли това поругателно названіе, и сѣ го донесли съсъ себе си. Какъ убо Кинезски-ти Хюню бы могли да сѣ Греко-Латински-ти Унни?

³⁾ Dionys. perieg v° 730. •

⁴⁾ Strab. L. XI. c. VIII. § 8 p. 514.

§. 2.

Были ли сж Ўнни-ти, и слѣдственно
Българи-ти Фінско племя.

За да развидимъ той-зи въпросъ, нужно е първо да знаемъ що сж за народъ сами-ти Финни. За това ето що пише Шлецеръ учения-тъ толкователь Русскаго лѣтописца Нестора.

» Фінскыя-тъ, каже, мѣръ, или Фінско-то народно племя е,
» споредъ свое-то распространеніе по повърхность-тъ на древнія-тъ
» мѣръ, едно изъ най големи-ты въ всичкж-тъ Історіѣхъ на человѣ-
» чество-то и на народи-ты; у предѣхъ му и само-то Славенско
» племя, спорядъ колко-то ны сж извѣстни първоначални-ти него-
» ви предѣли, составляло нѣкогда малость. Змынѣте хартж-тъ, и
» мѣрѣте. Отъ Западъ на Востокъ въ самыя-тъ връхный сѣверъ отъ
» Фінніѣхъ и Лапоніѣхъ въ Норвегіѣхъ, ужасно-то протяженіе по берего-
» вы-ты на сѣверно-то и ледовито-то море до Урала; послѣ отъ
» Сѣверъ на Югъ по отвѣдніѣхъ-тъ странѣхъ на Балтійско море нѣ-
» кога-си до внутреннѣхъ-тъ Норвегіѣхъ и Швеціѣхъ, на кои-то и двѣ-
» тѣ тыя земли видися да сж были они първобытни жители; послѣ
» пакъ по отсамніѣхъ-тъ странѣхъ на Балтійско-то море чрезъ соб-
» ственно така называемж-тъ Фінніѣхъ и Есдоніѣхъ, прежде сего до
» Куришгафа: а по надалечъ занимали они сичкж-тъ сѣверозападнѣхъ
» часть Русіи по отсамніѣхъ-тъ странѣхъ на Волгѣхъ до Мордовж; а тамъ
» задъ тѣзи великж рѣкж, отъ Угры-ты, до Вогулы-ты, Періяны-
» ты и Башкиры-ты; но вси-ты тыя страны іоше и сега сущес-
» твувать тѣи народи, іоше и сега е можно да ги познаемъ по
» древны-ты имъ языцы и нравы; ако и по голема-та часть отъ
» нихъ да сж были совершенно стѣснени отъ другы отъ югъ под-
» вигаются племена (отъ еднѣхъ странѣхъ Германцы, отъ другѣхъ Сла-

» вѣны, и пакъ отъ другъ Татары), а нѣколко отъ нихъ да ся сѣ
 » совершенно смѣшали съ другы новопришедшы... Той-зи Фінскій
 » міръ ся прекращава въ Урала; на тыя и около тыя высокі го-
 » ры на западъ и на востокъ сѣдять Вогули-ти, кои-то соединя-
 » вать Европѣ съ Асією; а задъ нихъ и задъ рѣкѣ-тѣ Обѣ не ся
 » види веке въ Асіи ни единъ Фіннъ.¹⁾»

Спорядъ тыя географическія описанія на Фінскія-тѣ свѣтъ у-
 чени-ти сѣ раздѣлили Фінны-ты (кои-то по Русскы сѣ зовѣтъ Чю-
 ди и Чюхони) на Западныи или Скандинавскы, на Сѣверны
 или Твърдоземны, и на Восточныи или Уралскы. Между
 тыя послѣдны-ты (защо мы не говоримъ за другы) четѣтъ, освѣтъ
 другы, нарицаемы-ты Вогулы или Вогуличы, кои-то обитають
 отъ части горѣ-тѣ Урала, до изворы-ты на рѣкы-ты Уфѣ, Тобола
 и Урала, и отъ двѣ-тѣ страны на тѣзи горѣ въ поле-то до изво-
 ры-ты на долища-та кои-то дають водѣ, отъ сѣмѣ, на Камѣ рѣ-
 кѣ, а отвѣтъ, на рѣкы-ты Тоболѣ и Иртышѣ въ днешнѣ-тѣ Ека-
 теринбургскѣ область на Пермскѣ-тѣ²⁾ Губерніи Державы Россій-
 скыя. Тии Вогулы сѣ помянувать въ Русскы-ты лѣтописи подъ имя
 Угры или Югры и Угричи или Югричи, отъ кои-то гора-
 та Уралъ въ тыя лѣтописи сѣ нарича Угрѣска или Югрѣска го-
 ра.

Сега, понеже Маджаре-ти въ Русскы-ты и древне-Славенскы-
 ты лѣтописи еднакво сѣ Угре именувать, и понеже нѣкои-си пу-
 тешествовавши въ 13-тѣ вѣкѣ по тыя страны писали какъ наѣбрили
 че тамо, и именно въ земѣ-тѣ на Паскатиры-ты, то есть Башки-
 ры-ты, говорили по Маджарскы, учени-ти заключили че тии мѣста

¹⁾ Шлецеръ у Нестора Гл. IX Т. II. стр. 349 — 350, и 352 — 353.

²⁾ Пермяне-ти сѣ и тии часть отъ восточны-ты Фінны, живѣюще задъ
 Вогулы-ты до самаго Урала.

были първи-ти жилища на Маджари-ти, и че слѣдовательно Угри или Маджари-ти были Фінни.

Но не само това, но рекли іоще че и Унни-ти, и слѣдовательно сички-ти унски племена, като Българе, Хазаре и Аваре, были такожде Фінни. Защо ли пакъ то?

1° Защо-то по Латинскы и по сичкы-ты почти Европейскы языцы Унны-ты гыпишѣтъ Hunni сирѣчь Хунни, а Угры-ты Hungari сирѣчь Хунгари, а на учены-ты ся видѣло че тая прилика въ имена-та на тыя два народа покрывала нѣкоіж приликж, нѣкое тождество и въ происхожденіе-то нихно.

Но перво, имя-то Унны, сички-ти Византійскы писатели го пишѣтъ Унны, (Οὔνοι, φιλομένον), а не Хунны (Οὔνοι, δασινόμενον, Hunni); Второ имя-то Hungari, съ кое-то Европейци-ти називавать Маджары-ты, не е станѣло изъ рѣчь-тѣ Унногары, но изъ рѣчь-тѣ Угры, коіж-то Българе, Руси и други Славене давали и нѣкои іоще даватъ на Маджары-ты, и коіж-то Греци-ти, понеже нематъ г, писали съ двѣ γ Οὔγγροι¹⁾. А тѣж рѣчь така написанж, понеже у Грецы-ты ся произносяла и произноси Унгри, Европейци-ти сж іж писали и они въ языкъ-тѣ си Hungri, а послѣ съ приложеніе на едно а за благозвучіе, направили іж Hungri. А буква Н (h) сж приложили въ начало-то й, или пакъ за благозвучіе, или за да назначать негли че нѣкои-си Византійци (кои-то сж и твърдѣ малко и временемъ послѣдни, като Іоаннъ Малала и Кедринъ) писали тѣж рѣчь Οὔνοι (δασινόμενον), а не Οὔννοι (φιλομένο), какъ-то іж писали сички-ти други.

По тѣзи причинж нема убо никое слово за да кажемъ че Угре-ти сж были Унни, или Унни-ти Угре, толико паче, колко-то е іавно и

¹⁾ Така и Русско-то имя Игорьъ, Константинъ Багрянородный го пише Ἰγγωρ: » Ἐν ᾧ Σφαιδοθλαζο; ὁ εἶδς Ἰγγωρ τοῦ ἀρχοντος Ρωσσίας ἐκαθέζετο » (Const. Porhyr. de adm. imp. c. 9. p. 59.)

изъ языкъ-тъ имъ, какъ-то доказва Венелинъ ¹⁾, че Угре-ти сж племя Татарско или Турско ²⁾, и за това вѣроятно и Византийци-ти отъ край сж нихъ Турци (Τούρκοι) и земѣ-тѣ имъ Турціѣ (Τουρκία) именovali. Приложи че и Паскатири-ти, то есть Башкири-ти, кои-то, по путешественикъ-тъ Руисбрекка или Рубруквиса посѣтившаго ихъ въ г. 1253, казватъ че тогази говорили по Угрьскы, сега говорятъ отъ давно по Татарскы или Турскы, и за това Шлецеръ ся пита: « дали дѣйствително нынѣшни-ти Башкири происходятъ отъ древны-ты Фіннскы жители на тѣхъ землѣхъ, или сж ново пришедши Татаре; и ако е първо-то, какъ и кога забравили они Фінскыя-тъ языкъ и ся отатарили и съ языкъ-тъ и съ вѣрж-тѣ си; ³⁾ » аколи е второ-то, да кажемъ, то какъ ся и тога-зи въ 13-тъ вѣкъ Паскатири и, по Арабскы-ты писатели, Башгарди именovali, и сега пакъ сами себе Башгарди именувать?

2° Защо-то буква-та F сирѣчь Ф можила е, кажѣтъ, лесно и тука, какъ-то въ много други языческы обстоятелства, да ся промѣни на h сирѣчь на х, и така имя-то, Finni, Фінни, е станѣло Hinni, Хінни, и слѣдователно Hunni, Хунни.

¹⁾ Венелинъ доказва това, като привождѣ нѣколко примѣры изъ Угрьскыя-тъ, Турскыя-тъ и Татарскыя-тъ языкъ, изъ кой-то ся вижда наистинѣ че основа-та на тѣхъ три языцы е совсѣмъ тождественна, и различна отъ Европейскы-ты языцы; но послѣ прилага че, понеже Угрьскыя-тъ языкъ е пакъ различенъ вообще въ слова-та си отъ Турско-татарскыя-тъ, то ще каже че той составлява особенъ языкъ Асійскаго кореня, какъ-то греческыя-тъ, Латинскыя-тъ, Нѣмскыя-тъ, и Славянскыя-тъ составляватъ особны языцы Европейскаго кореня, кога-то Турскыя-тъ е нарѣчіе татарска-го, какъ-то Българскыя-тъ и Русскыя-тъ сж нарѣчія Славянскаго, понеже сж тождественни въ слова-та си; а различни въ грамматическы-ты свои образы (Виж. Венел. Древ. и нынѣшн. Болг. Т. I. стр. 98 — 100, 102).

²⁾ « Изъ изложенныхъ мною выше понятій о тожествѣ основы Мадярскаго языка съ Татаро-гулѣккимъ, видѣтъ можно, что Мадяри принадлежатъ неоспоримо къ Татарскому, а не къ Финскому міру » (Венел. тамъ же стр. 172.)

³⁾ Шлец. у Нестор. Т. II. стр. 359.

Но първо, то е една проста догадка, а догадки-ты тука не вършатъ работъ; второ, какъ-то добръ забѣлѣжватъ нѣкои-си, имя-то Фінни не принадлежи никакъ на языкъ-тъ на Фінскы-ты называемы народы, кои-то никога не си сж дали сіе имя, но е Германско сирѣчь Нѣмско произходяще отъ Нѣмскж-тж рѣчь Фенъ, коя-то по Скандинавскы значи блато, или плитко езеро съ дървія обсадено; и таково наистинж было мѣсто-то въ кое-то живѣли Фінни-ти кои были ближпи съ Германцы-ты и ся имену-вали сами Suom-Läinen что ще да рече блатожители, и отъ кое-то извѣстно ся е превело по Нѣмскы имя-то Фенни или Фінни. Тацитъ кой-то помянува тья Фенны или Фінны, и казва че живѣли на сѣверъ отъ Венеды, то есть Славены-ты, смѣшава ги даже съ Германцы-ты, « защо-то си правили къщи, носили щитовы, и ходили пѣши » ¹⁾).

3° Защо-то въ нѣкои-си Вогулскы наречія слово-то *hum* *с hum*, *куm* значило чловѣкъ! ²⁾)

Оставямы читатель-тъ да разсѣди самъ дали може то да ся почте за доказателство че Унни-ти были Фінни. И въ Латінскыя-тъ языкъ *homo* значи чловѣкъ; за това треба ли да кажемъ че Латінскыя-тъ языкъ е Фінски?

4. Защо-то по Юрнанда ³⁾), слово-то *uag* у Унны-ты значило рѣкж, а то исто-то *uag*, *uog*, *og*, *hog*, и въ Лезгино-Аварско-то нарѣчіе значило такожде рѣкж ⁴⁾).

Това доказателство е толкова силно, колко-то ако быхмы реклы че, понеже Латински-ти рѣчи *vinum*, *vinagius* значать

¹⁾ Tacit. de morib. German. c. 46.

²⁾ Шафар. Слав. древн. Т. I. Кн. II. стр. 250.

³⁾ Jörn. de reb. Goth. c. 52.

⁴⁾ Шафар. тамже.

по славянскы вѣно, вѣнаръ, или понеже слово-то *zen* у Персины-ты и *gepa* у Іднійцы-ты значи у Славяны-ты жена, и проч. и проч., то треба да заключимъ че славянскыя-тъ языкъ е Латинскы, или Персійскы, или Індійскы, и проч. и проч.

5° Защо-то Унски-ти и древне-Маджарски-ти слѣдующи имена были и до нынѣ употребляеми отъ Авары-ты, кои-то останѣли въ Кавкасъ, и наричали еднѣ часть отъ землѣж-тѣ си Хунджакъ, рѣчь сравниваемая съ Маджарскѣж-тѣ *Kúnzág*; на пр.

Унскы Аттила. Аварски Адилла	
» Будакъ	» Будахъ
» Еллакъ	» Еллакъ
» Дингицикъ	» Дингачикъ
» Ескамъ	» Еска
» Баламиръ	» Баламиръ
Маджарскы Алмусъ	» Армусъ
» Лселъ	» Леелъ
» Золта	» Солта
» Бледа (блѣдасъ)	Беледъ. ¹⁾

Това ся види пегли да е най силно-то доказательство че Унни-ти были Фінни какъ-то и Аваре-ти.

¹⁾ Шафар. Слав. древн. Т. I. кн. II. стр. 250. Като привождя тѣя сравненія за да покаже ужъ тождество-то на Унны-ты и Авары-ты, Шафарикъ забравилъ че по горѣ (Кн. II. стр. 230 — 240) привождя много другы такыя сравненія, кои-то показватъ прилично сношеніе между Чудскыя-тъ (Финскыя-тъ) и Славенскыя-тъ языкъ и дума: » Можно полагать что Славяне и Чудъ, сосѣди на сѣверѣ съ незапамятнаго времени на безмѣрномъ пространствѣ, и имѣя взаимныя между собою сношенія, уже въ глубокой древности помѣнялись другъ съ другомъ многими словами и обычаями.»

Но първо, кой може да каже положително че тѣ и други такива Унски имена сж были точно написани въ истинныя-тъ имъ образъ и изговоръ отъ Греко-Латинскы-ты писатели, кога видимъ че тѣи много Славенскы имена сж оставили намъ явно искривены и преобразены! На прим :

Δεραγος	вмѣсто	Доброгость
Ουσιγαρδος	»	Вышеградъ
Μεζαμυρος	»	Межемиръ
Καλαγαστος	»	Цѣлгость
Αρδαγαστος	»	Радогость
Τατμηρ	»	Татимиръ
Πηρέγαστος	»	Беригость
Βυλθιμυρος	»	Владимиръ
Βοτλας	»	Боеславъ
Ρασισθλαβος	}	»
Radislaus		
Ratislaus		
Rastilaus		
Ratzidus	}	»
Rastir		
Rastrin		
Σφενδοπλόκος	}	»
Zwatopulk		
Zuadebolch		
Zwatebolug.		
Sfetopelek		
Suatocopius		
Sueropilus		
Centupulchu		
Zuentibaldus	}	»
Hezil		
Hezilo		
Hehrilo		

[Растица

Святополкъ

Коцегъ

Jarizleifr	»	вмѣсто Ярославъ
Jarizscari	»	Арожиръ
Burizlafr	»	Бориславъ
Waldemar	»	Владимиръ
Jarizmarc	»	Аромиръ
Tetizlafr	»	Тетиславъ, и пр. и пр.

А като видимъ че чужденци-ти така явно писали Славенскы-ты имена криво и испърчено като да ся почти не познавать, не можемъ ли каза че и горѣ-написани-ти Унски имена сж были подобно криво написани? На пр.

Атила	»	вмѣсто Тиланъ = Тѣланъ.
Будакъ	»	Буданъ = Богданъ
Денгизихъ	»	Денничій = Тинчо.
Баламиръ	»	Вѣломиръ
Bledas (βλῆδας)	»	Владо, Владиславъ, и пр.

Второ, ако положимъ даже че речени-ти Унскы имена сж были право написали отъ Греко-Латины-ты, и че не принадлежать Славенскому, но паче Маджарскому, или и Аварскому языку, то що доказва друго, освенъ че въ началѣ Угре-ти или Аваре-ти имали съ Унны-ты нѣкое сношеніе, спорядъ кое-то сж си занимали имена и рѣчи помежду си¹⁾. А за това треба ли да кажеме че Унни-ти были Финни? Малко ли пѣти сосѣдни-ти народи употребявать имена-та на свои-ты сосѣды, или спорядъ сношенія-та що иматъ едни съсъ другы, или спорядъ тождество-то на вѣроисповѣданіе-то си безъ да имъ ся размѣнява никакъ за това народность-та?

За сичкы-ты тѣя причины мыслимъ че мнѣніе-то какъ Унни-ти, и слѣдовательно Българе-ти, были Финни, не е никакъ доказано ни основателно. Того ради и ученыя-тъ Французски Географъ и

¹⁾ Видъ выше стр. 91. примѣч.

Еднографъ Адрианъ Балби, ако и да дѣли Уралскы-ты, то есть Фінскы или Чудскы-ты языцы спорядъ ученаго Клапрода, не сѣялъ обаче да выѣсти рѣшительно помежду имъ Унскыя-тъ, Аварскыя-тъ, Българскыя-тъ и Хазарскыя-тъ, но-ты положилъ въ едно особно отдѣленіе подъ названіемъ неизвѣстны¹⁾).

То ако е така, не остава веке друго освенъ да испытамы да ли не сж были Унни-ти и особно Българе-ти Славенско племя.

§, III.

Были ли сж Унни-ти, и особно Българе-ти Славенско племя.

За да разрѣшимъ и той-зи вопросъ, надобно е да видимъ първо що сж были и гдѣ сж живѣли отъ край Славене-ти.

Юрнандъ и Прокопій, кои-то сами почти сж оставили намъ главнѣйши описанія за Славены-ты, казватъ че тѣи бесчисленни народи, именуемыи Виниди (Винди) или Венети (Венеди, Венди)

¹⁾ Nous n'avons pas hésité à adopter la dénomination sonore, géographique et historique d'Ouraliemus, que le savant M. J. Klaploth a proposé pour ces nations, à quelques unes desquelles seulement peuvent convenir les dénominations de Tchoudes ou Finnoises. C'est aussi la classification générale tracée par ce grand philologue, qui a été notre pierre angulaire pour classer les différents idiomes de cette famille. . . . Cependant . . . nous nous sommes cru obligé d'ajouter une cinquième branche, que nous avons nommée incertaine, afin de ne pas confondre ce qui n'est encore qu'une simple conjecture, avec ce qui, ethnographiquement parlant, est une vérité démontrée » (Adr. Balbi introduct. à l'Atlas ethnogr. du globe p. 195). Въ Еднографическыя-тъ си Атласъ Балби полага подъ това отдѣленіе Унскыя-тъ, Българскыя-тъ, Аварскыя-тъ и Хазарскыя-тъ языкъ.

и Анти¹⁾, обитали отъ давна сичко-то пространство на Европейскѣ-тѣ Сарматіѣ, то есть, по Шафариковы-ты излѣдованія, « на Западъ, до изворы-ты на рѣкѣ-тѣ Вислѣ, а отъ тамъ презъ околны-ты нейны мѣста, мѣжду Балтійско-то море и Карпатскы-ты горы, по безмѣрно-то пространство до самы-ты отдалены страны на сѣверъ, послѣ на Востокъ, до Дона, а на Югъ, до Черноморскы-ты и Дунавскы-ты береговъ »²⁾. Иорнандъ прилага какъ Славене-ти испърво ся зовали съ едно общо имя Виниди или Венети, но какъ особливо, спорядъ различны-ты свои племена и мѣста носяще и различни имена, нарицалися обаче преимущественно Славини и Анти³⁾. Прокопій пише и той какъ Славини-ти и Анти-ти

¹⁾ Iorn de Goth orig. c. 5; Procop. de bell. Goth. IV. 4.

²⁾ Шафар. Слав. древн. Т. I. Кн. I стр. 262.

³⁾ Это по слово Иорнандово-то за това повѣствованіе:

„ Introrsus illi (Danubii) Dacia est, ad coronae Speciem arduis Alpi-
bus omunita. junta quorum Sinistrum latus, quod in Aquilonem ver-
git, et ab ortu Vistulae fluminis per immensa spacia venit Winida-
rum natio populo sa consedit. Quorum nominelicet nunc per
varias familias et loca mutantur, principalitu tamen Slavini et
Antes nominantur. Slavini a civitate Nova et Slavino-Rumunen-
se*) et lacu qui appellatur Musianus; usque ad Danastrum, et in
boream Viscla tenus, commorantur. Hi palades sylvas que pro civita-
tibus habent. Antes vero, qui sunt eorum fortissimi, qui ad Ponti-
cum mare eurvantur, a Danastro extendentur jusque ad Danubium**),
quae flumina multis mantionibus ab invicem absunt. Ad litas autem
oceanii ubi tribus faucibus fluente Vistulae fluminis ebibuntur, Vidi-
oarii Resident, ex diversis nationibus aggregati; post quos repem oce-
ani Itemesti tenent. » (Iorn. de reb. Goth. c. 5). — На друго мѣсто
Иорнандъ пакъ пише за Славены-ты така: « Ermanaricus . . . multas et
bellicosas simas arctas gentes perdevit, suisque parere legibus fe-
cit . . . Post Erulorum sedem idem Ermanaricus in Venetos arma
Commovit, qui, quamvis armis desperiti, sed memerositate pollentis,
primo resistere conabantur, sed nihil valet multitudo in bello, prae-

имѣли отъ ветхо едно общо имя Спори¹⁾. Това имя различно по времени толковающе учени-ти²⁾, най-сетѣ сѣ ся запрѣли на мысль-тъ че то происходи отъ Славянско-то и днесъ употребляемо народно имя Сърби, злѣ и криво написано отъ Грека Прокопіа, кой-то не знаѣщи славенскы можилъ е лесно да ся збърка на това и да пише Спори вмѣсто Сорпи = Сорби = Сораби = Сърби³⁾. Шафарикъ особенно, объясняющи съ много Исторически и географически свидѣтельства истинно-то на Славены-ты и-

sertim ubi et multitudo armata advenerit. Nam hi, ut initio expositionis vel catalogo gentis dicere coepimus, ab una stirpe exortis, tria nunc nomina reddiderat, idest, Veneti, Antes, Sclavi; qui, quamvis nunc, ita facientibus peccatis nostris ubique desaevant, tamen omnes Ermanarici imperiis servier. „ (Iorn. ibid. c. 23).

¹⁾ Шафар. Слав. древн. Т. I. Кн. I. стр. 116 пише тѣя рѣчи така поправены: „ à civitate Novictunensie. „

²⁾ Шафар. таможе вмѣсто Danubium пише Danaprum.

¹⁾ “ Καὶ μὴν καὶ ὄνομα Σκλαβινῶν τε καὶ Ἄντοις ἐν τῷ ἀνέχθεν ἦν, σ πόρου γὰρ ἀμφοτέρους ἰκάλουν, „ (Proc. de bell. Goth III. 14 p. 493).

²⁾ Σπόροι » ἐπεὶ σπορόδην διατηρηθέντοι χώραν οἰκοῦσι » (Прокопій). — Σπόροι, ἤτοι πελόντες, то есть земледѣлци (Гебрарди и Суровѣцкій). — Σπόροι, Арменскы Γρωγλωδίτζы живущи въ іамі; тоже что Иродотови-ти Саспири живущи въ сѣверѣ или Кавказскѣ-тъ Арменіѣхъ (Бутковъ). — Споры, отъ Славенскѣ-тъ рѣчь спорый, спорити, или сборъ сбѣрити (нѣкои-ся). — Таквы-зы-ты произведенія Шафарикъ называва дѣтскы играчки (Шафар. Слав. древ. Т. I. кн. I. стр. 166).

³⁾ Това мнѣніе имать, между многинѣхъ други, Добровскы, Шлецеръ и Шафарикъ, кой-то таможе стр. 168 дума: » И подлинно догадка эта столько сама въ себѣ естественна, ненатянута, основанная на незнаніи Греческихъ писателей языка Славянскаго, а отъ туда на невозможности произнести безъ перемены и огреченія твердаго, необыкновеннаго для греческихъ устъ слова Срби, Србли, столько согласная съ позднѣйшими свидѣтельствами: и всеобщемъ употребленіи этого имени Срби, Србове, Славянскими народами, что не лзя сомнѣваться объ ея годности и истинности, ни что нибудь лучшее и основательнѣйшее представить на ея мѣсто. »

именованіе съ тѣхъ общы двѣ имена Вѣнѣди и Сѣрбѣи заключава какъ първо-то имѣ ся давало отъ чужды-ты народы, сирѣчь Нѣмцы, Чуды, Римляны и Грецы, а второ-то си го давали сами себѣ ¹⁾).

Отъ двѣ-ты големи тѣхны Славѣны и Анты именуемы племена, Иорнандъ казва че Славѣни-ти обитали на сѣверозападъ отъ Днѣстра до Вислѣ, а Анти-ти на юговостокъ отъ Днѣстра до Днѣпра ²⁾. Но, какъ-то ся познава отъ Прокопіа, Анти-ти ся простирали на востокъ, не само до Днѣпра, но до Дона и даже по на татакъ, защо като исчислява онъ наредъ колко-то народи живѣли надъ Кавкаса между Меотисъ и Каспійъ до Танаисъ, и като показва най-сетнѣ Утургурскы-ты, то есть Българскы-ты жилища прилага че надъ нихъ кѣмъ сѣверъ обитали бесчисленни-ти народи Антовъ ³⁾.

Спорядъ това Прокопіево положително свидѣтельство понеже Антски-ти жилища ся простирали на сѣверъ отъ Утургуры-ты, а тѣи Утургури живѣли на востокъ отъ Меотиса, не само по бреговы-ты на това езеро; но и въ вътрешнѣ-тъ земѣ, не ся ли разумѣва явно че многочисленны-тъ Антски си-

¹⁾ Виж. Шафар. Слав. древн. §. 7 А. № 5 и слѣд. и Б № 15 — 18, и особливо § 7 № 17, § 8 № 14 и § 9 № 1 — 4.

²⁾ Виж. що пише онъ по слово за това выше стр. 95 примѣч. 3.

³⁾ » Μετά δὲ τοῖς Ἀβασγῶν ὄρους, κατὰ μὲν τὸ ὄρος τὸ Καυκάσιον, ἑρῶν-
χοι ὤκηνται, Ἀβασγῶν τὲ καὶ Ἀλανῶν μεταξὺ ὄντες· κατὰ δὲ τὴν παραλλαν
πόντου τοῦ Εὐξείνου, Ζήκχοι ἰδρύνται . . . Μετὰ δὲ αὐτοὺς, Σαγίδες μὲν οἰκοῦ-
σι, μοῖραν δὲ αὐτῶν τῆς παραλλας Ῥωμαῖοι ἐκ παλαιῶν ἔσχον . . . Ἰπὲρ δὲ
Σαγίδας, Οὐννικὰ ἔθνη πολλὰ ἰδρύνται· τὸ δ' ἐνθάθεν Εὐλυσία
μὲν ἡ χώρα ὠνομάσται, βάρβαροι δὲ ἄνθρωποι τὰ τε παράλια
καὶ τὴν μεσόγειον ἔχουσι μέχρι ἐς τὴν Μαίωτιν λίμ-
νην καὶ ποταμὸν Τάναϊν . . . ἄνθρωποι δὲ, οἱ ταύτη ὤκηνται,
Βιμμέριοι μὲν τὸ παλαιὸν ὠνομάζοντο, τὰ νῦν δὲ Οὐτούργουροι

рѣчь Славенски народъ ся простираше даже и на востокъ отъ Танаяса до рѣкъ-тѣ Волгѣ, и обьемаше така сички-ты оныя страны, кои-то Византиици-ти показвае за родинѣ на Унны-ты и на Българы-ты? и ако е така, що възпира веке да ся каже че Славенски кои-то, какъ-то Юрвандъ преказва, носили различни имена спорядъ различни-ты си племена и мѣста, називавали ся и тука Унни, Българе, Утургури, Кутургури, и проч, безъ да изгубае за това славянскѣ-тѣ си породе? или нема и отъ самъ Дона толкова други народы, като Булаки, Арсиети, Сабоки, Пѣнгити, Бѣсси, Славани, Игиклюни, Цестобоки, Траномонтани, Веѣти, Карбони, Кареоти, Пагирити, Савири, Боруски, Акиви, Наски, Ивони, Идри, Стурни, Каріони, Карпіани, Гевини, Бѣдини, Амадоки, Навари, Тагри, Тарангити, кои-то ако и да носили тѣя различни имена, що на први погледъ не ся виждатъ да имѣтъ никоѣ общинѣ съ Славянинѣ-тѣ, признаватся обаче отъ учены-ты вси за Славяны¹⁾? Шафарикъ самъ пише че « рѣкы-ты и морія-та соединявае народы-ты, а горы-ты ги различавае единъ отъ други.»²⁾ За коѣ убо нуже да кажемъ че Славенски-ти племена доходиши само до Танаяса, а не по натакъ?

Но не е само това: имя-то Сербѣи, кое-то речеохмы че спорядъ Прокопія, было общеславянско, находится чисто написано у Плинія и у Итоломея, кои-то го сопрѣчиславае весма оъсъ други народны имена между Волгѣ, Меотиса и Танаяса. Плиній ок. 79 л. пише: » При Киммерійскы-тѣ Воспорѣ живѣае Меотійци, Вали,

καλοῦνται. Καὶ αὐτῶν καὶ ὁ περὶ τοῦ ἐκ βορρᾶν ἄνεμον εἶναι τὰ αὐτῶν ἕμμετρα ὁδρυνταί» (Procop. de bell. Goth. IV. 4. p. 573 — 573).

¹⁾ Виж. Шафар. Слав. древ. § 13 № 9 — 10. Т. I. кн. II. стар. 42—64.

²⁾ Тамже § 4 № 10.

» Сербѣ, Аррехи, Зинги, Псесы » ¹⁾); Птоломей ок. 175 л. пише и той: « Между Кавкаскы-ты Керавнійскы нарицаемы горы и рѣ-
» кѣ-тѣ Ра (сирѣчь Волгѣ), живѣютъ Орінеи (Горци), Вали и
» Сербѣ » ²⁾. Ако и да ся не виждатъ испърво толкова согласни, помежду си тѣ двѣ Географическы означенія, понеже Плиніи ся види да полага свои-ты Сербѣ на Меотійско-то побережіе а Птоломей на Каспійско-то, какъ-то добръ замѣчава и Шафарикъ ³⁾, но то не запрещава никакъ наше-то предположеніе че по тѣх мѣста на востокъ или на западъ, все равно живѣли Славянскы племена, по това първо, че отъ Плиніи до Птоломея ся минѣли цѣлы сто години, и обаче и двоица-та согласно помянуватъ тамо живущія Сербѣ, и второ че отъ Меотиси до Каспіѣ не е толкова ужасно разстояніе-то като да не е было возможно да ся простре единъ народъ отъ едно-то даже и до друго-то море. Шафарикъ самъ, согласно съсъ Плиніи, приема за основателно че живѣли по тѣх мѣста Славянскы или Сербскы племена, ако и да имъ ограничава жилищата около рѣкѣ-тѣ Сарпѣ, коя-то ся находи между Дона и Волгѣ тамъ гдѣ-то двѣтъ тѣх голѣмы рѣкы ся приближаватъ най много едно до другѣ, и коя-то истича при езеро-то что Русси-ти именуватъ Бѣло, а Татарѣ-ти Цаганъ, отходи на сѣверъ прѣзъ Иргенскы называемы-ты горы, и впада при Сарептѣ въ Волгѣ. Имя-то на тѣзи рѣкѣ (продължава Шафарикъ) видися да напминава сама Сербѣ-ты. А кой бы сега рѣшилъ дали тѣи Сербѣ ся составляли тамо тогда кое-годѣ поселеніе отъ Сарматы-ты основано,

¹⁾ A Cimmerico accolunt Maeotici, Vali, Serbi, Arrichi, Zingi Psesi (Plin hist. natur. L. VI c. 7. § 19).

²⁾ Μεταξὺ δὲ τῶν Κερυνίων ὄρεων καὶ τοῦ Ῥᾶ ποταμοῦ, ὄριναί, καὶ οὐάλοι, καὶ Σέρβοι (Ptolem. Geogr. L. V. c. 9).

³⁾ Шафар. Слав. древн. т. I. кн. I. стр. 295 — 296.

или сж были само една восточна отрасль, една побочна вѣтвь, отъ велико-то Сербско племя, кое-то ся простирало тогда чрезъ сичкж-тж тогашнж Сарматіѣ до самаго Дона? И наистинж Прокопій, какъ-то уже по горѣ помянжмы, не далечъ отъ тѣхъ Сербъ, а именно около Дона, помѣщава свои-ты безчисленны Антскы племена. Твърдѣ възможно е было что тѣхъ Славенскы Анти, іоще по него время, то есть въ 1 и 2 столѣтіе по Р. Х. съсз свои-ти каквы годѣ вѣтвы и отрасли да сж досягали рѣкж-тж Сарпж (Сербж?), на коіж-то устіе-то само на 10 миля отстои отъ теченіе на Дона »¹⁾).

Това казвамы вообще за доказаніе какъ Славенскы племена живѣли, не само на западъ, но и на востокъ отъ Танаисъ въ исты-ты оныя страны, отъ гдѣ-то послѣ видѣхмы че произишли първо Унни-ти, а по томъ и Българе-ти.

Но да видимъ и другы по правы и по непосредствены свидѣ-тельства че Унни-ти и слѣдовательно Българе-ти были Славене .

¹⁾ Шафар. тамже стр. 297 — 298.

ТУРСКИ ПРИКАЗСКЕ.

I

Нѣкогы живѣла въ градъ Каиръ ѣдна хитра лъжевица, коѣ-то ся наричала Даллатъ — Ель Мухтале. Много приказвѣтъ за неѣ и въ Персиѣ и въ Аравиѣ. Тѣа имала два мѣжіа. Всѣкий ѣх мыслилъ, че му е законна жена и незнаѣлъ, че ходи при нѣѣх и другый. Така тѣа живѣла нѣколко години и лъгала и двама-та. Ёдинный-тъ отъ тѣхъ быди шейретинъ а другый-тъ хайдутинъ. И двама-та гы бѣ тѣа наставила на той-зи занѣѣтъ. Ёто веднѣжъ дохожда при неѣх шейретинъ-тъ и ѣ казва: расчюлы сѣ ся по вѣнъ кои-ти шейретлици, за това не можъ повече да останѣ тукъ, та да ми дадешъ нѣщичко за въ пѣтъ, азъ ще идѣ да поживѣѣхъ нѣколко дена въ другый градъ. Лъжевица-та бѣше сготвила питѣ и печена плѣшкѣ отъ ѣагне, отрѣза половинѣ-тѣ и отъ ѣдно-то и отъ друго-то и го даде на мѣжіа си. Той го взе и отиде въ пѣтъ. Токо що излѣзе той, влѣзе другый-тъ ѣ мѣжъ: прочюло ся ѣе казна той че хайдутуваѣтъ, дай ми нѣщичко да си носѣхъ, че ще идѣ да печелѣхъ въ нѣкой градъ до гдѣ ся позабрави хайдутлукъ-тъ ми, и тѣа му даде другѣ-тѣ полвинѣ отъ питѣ-тѣ и отъ плешкѣ-тѣ, и той отиде да пѣтува.

Като излѣзе отъ градъ-тъ пръвый-тъ — шейретинъ-тъ намѣри добръ сѣнѣкъ подъ ѣдно дръво и студено кладенче и сѣднѣ да си

заклани. Скоро на исто-то мѣсто достигнѣ и второй-тъ и ся рас-
положи при него за да яде. И двама-та извадихѣ ястиѣе-то си;
глѣда шейретинъ-тъ на питатѣ си, глѣда и на другъ-тъ половинѣ,
та че олови и двѣ-ти полвини и гы сложи на једно.... и видѣ че
сѣхъ отъ једнѣхъ питѣхъ, сѣщо и плешкѣхъ-тъ сѣједини двѣ-ти парчета и
видѣ че правѣхъ једнѣхъ плѣшкѣхъ. Да прощавашъ, брате, каза той на
хайдутинъ-тъ, не ся срьди ако тя попытамъ отъ кадѣ идешъ?
» Отъ Каиръ » отговори той, а въ коѣхъ махалѣхъ живѣешъ ты тамъ?
» въ једи коѣхъ — отговори той, а кѣща-та ти на коѣхъ улицѣхъ је? на
једи коѣхъ. А жена-та ти какъ ся нарича? » Далматъ-Бѣ Мухтале.»
Е, брате, азъ отъ толкосъ години јѣхъ водѣхъ нѣјѣхъ. Защо лѣжешъ?
каза шейретинъ-тъ — » — Полудѣлъ ли си ты, или ся шагувашъ, от-
говори му хайдутинъ-тъ, азъ ти казвамъ че тѣа ми је законна же-
на, » и тѣ поченѣхъ да ся карѣхъ, да ся псувахъ и дѣри и да ся
биѣхъ.

» Не трѣба на пусто да ся срьдимъ, каза шейретинъ-тъ. Да
идемъ по добръ да попытамы сѣхъхъ-тъ: кой је мажъ-тъ ѣ, и то-
гы ще знајемъ ». Станѣхъ и отидохъ при лѣжевницѣхъ. Тѣа като
гы видѣ, тутакъ си ся сѣти защо идѣхъ, станѣхъ носѣа нѣхъ и гы
покани да сѣднѣхъ и сама сѣднѣхъ при тѣхъхъ. Знаешъ ли, каза шей-
ретинъ-тъ що ни ся случи — азъ казвамъ че ты си моѣа жена, а
той-зи казва, че си нѣгова; кажи ни право-то, чиѣа си ты же-
на? — Бога ми, отговори тѣа, до сега бѣхъ жена и на двама-та ви,
а отъ сега ще бѣдѣ на оногѣ, кой-то повече испечели. Азъ вы
научихъ на занѣѣхъ, и сега ще видѣхъ кой је по масторъ. » И два-
мина-та ся склонихъ на думи-ти ѣ; шейретинъ-тъ трѣгнѣ въ истый-
тъ день, а хайдутинъ-тъ на другый-тъ день, отидохъ тѣ и двама-
та на чѣршнѣхъ-тъ. Шейретинъ-тъ зазрѣ јединъ Еврейнѣ, кой-то пре-
брои 1000 жѣлтици, врьза гы въ торбичкѣхъ, пѣхнѣхъ гы въ пазѣхъ-тъ
си и излѣзе на чѣршнѣхъ-тъ; Той го подири, и срьдѣ навалицѣхъ-тъ

разрѣза му пазвѣ-тъ и му измѣкна торбичкѣ-тъ — отиде на іе-
дна странѣ, извади девять жълтици отъ вѣтрѣ, пука въ неѣ
сребрѣнъ прѣстенъ съ печать, написа отгорѣ името си, заврѣза ѣ
пакъ и отиде да ѣ пѣхне въ пазвѣ-тъ на Евреинъ-тъ. Това всичко
видѣ хайдутинъ-тъ, а Евреинъ-тъ и не ся сѣтп. Подиръ малко врѣ-
мя шейретинъ-тъ ся хврѣли врѣзъ Евреинъ-тъ улови го за шиѣ-тъ
безъ малко не го удуши, и почена да вика: открадѣ ми кесіѣ-
тъ съ 1000 жълтици! Евреинъ-тъ выка, че кесіѣ-та ѣ негова,
нѣ никой не го слушѣше, заведохъ го при кадій-тъ. Кадій-тъ попы-
та Евреинъ-тъ: колко жълтици има въ кесіѣ-тъ? » хилѣдо » отго-
вори Евреинъ-тъ. » Лѣже » отговори шейретинъ-тъ, » хилѣдо безъ де-
вѣтъ, освѣнъ това, на кесіѣ-тъ ѣ написано имя-то ми, и вѣтрѣ
бѣше мой-тъ прѣстенъ съ печать-тъ ми. Кадій-тъ поиска кесіѣ-
тъ, истрѣси жълтици-ти и прѣстенъ-тъ падѣ, прѣброихъ жълти-
ци-ти и гы наидохъ 1000 безъ девѣтъ. Евреинъ-тъ побихъ, а
жълтици-ти дадохъ на шейретинъ-тъ. Тоги отидохъ при жѣнѣ-тъ
си. Тѣ и хайдутинъ-тъ похвалихъ искусство-то на шейретинъ-тъ.

Нѣ пристигна и ношъ-та, и хайдутинъ-тъ взе вѣже и отиде
заѣдно съ другаръ-тъ си шейретинъ-тъ да печѣли. Дойдохъ тѣ въ
царскій-тъ Сарай, хайдутинъ-тъ примѣтна на прозорецъ-тъ вѣже
и ся искачи напрѣдъ той, а подиръ искачи и другарѣ си, заведе
го въ царскѣ-тъ сѣкровищницѣ, извади цѣлъ снопъ ключеве, опы-
това и іединъ и другій, и най напоконъ отвори врата-та, като влѣ-
зохъ вѣтрѣ хайдутинъ-тъ каза на другарѣ си: » взѣми и злато и
сребро, колкото можѣшь да носишь ». Кога си наплѣнихъ пазви-ти,
хайдутинъ-тъ заведе другарѣ си въ царскѣ-тъ спалнѣ. Шо чи-
нишь ты? попыта го шейретинъ-тъ? » Да идемъ да попытамы
царъ-тъ, отговори хайдутинъ-тъ, кой занѣатъ ѣ по голямъ, мой-
тъ или твой-тъ и чіѣ ѣ жѣна-та моѣ или твоѣ? — » Давамъ ти
ѣ тебе зѣми ѣ! » отговори му шейретинъ-тъ, кой-то ся бѣ опла-

шилъ. — Нѣ, каза хайдутинъ-тъ, нѣма да излѣземъ отъ тука до тдѣ не попытамъ царь-тъ! » Той влѣзе при царь-тъ, кой-то спяше на леглото си, а до нѣго сидѣше едно младо момче и му растриваше носъ-ти, то дрѣмаше и ся стрѣскаше и пакъ задрѣмаше, а за да не заспи дѣвчѣнаше дѣвкѣ. Хайдутинъ-тъ ся пѣхнѣ подъ одръ-тъ, измѣкнѣ отъ постелкѣ-тъ единъ конскій косъмъ и го пѣхнѣ въ уста-та на момче-то, и кога дѣвка-та ся слѣни съ косъмъ-тъ той потегли косъмъ-тъ и измѣкнѣ съ нѣго заедно и дѣвкѣ-тъ. Момче-то ся стрѣснѣ, поглѣднѣ на около и като не найде дѣвкѣ-тъ си затвори очи-ти си и заспа.

Тогѣ хайдутинъ-тъ полека наблизи до нѣго и му пѣхнѣ подъ носъ-тъ единъ прахъ, кой-то го залиса и то паднѣ. Хайдутинъ-тъ го вдигнѣ прѣврѣза го прѣзъ поѣасъ-тъ съ вѣже и го окачи на таванъ-тъ, като нѣкоѣ кандило. А самъ си сѣднѣ при царь-тъ, улови му колѣно-то и поченѣ да го трие. Шейретинъ-тъ като видѣ всичко това проврѣ си главѣ-тъ прѣзъ врата-та и ся моли на хайдутинъ-тъ да си отидѣтъ, нѣ той не го слуша, и говори на царь-тъ: искашь ли царю да ти прикажѣ приказкѣ? лежи и слушай » Прикажи »! отговори му царь-тъ, » не мя хваща сънь! и хайдутинъ-тъ поченѣ да приказва отъ край до край всичко що му ся бѣ случило съ другарь-тъ му, приказва какъ сѣ влѣзли въ царскѣ-тъ сѣкровищницѣ и ѣ обрали, какъ влѣзълъ той при царь-тъ, а другарь-тъ му останѣлъ задъ врата-та, какъ приспалъ момче-то и го убѣсилъ на таванъ-тъ, а той сѣднѣлъ на мѣсто-то му. Като слушаше това шейретинъ-тъ задъ врата-та растреперѣ ся отъ страхъ. » Чий занаятъ ѣ по голѣмъ, попыта пакъ хайдутинъ-тъ, на шейретинъ-тъ или на хайдутинъ-тъ и чѣѣ ѣ жена-та? нѣгова или моѣа? кажи сѣ мнѣѣѣ-то царю? То ся знаѣ, че занаятъ-тъ на хайдутинъ-тъ ѣ по голѣмъ, и жена-та ѣ нѣгова », отгвори царь-тъ. Нѣколко врѣмя още посѣдѣ той догдѣ заспи царь-тъ и

подирь станѣ та си отиде заѣдно съ другарь-тъ си. Тѣ приказвахъ на женѣ-тъ всичко, и що имѣ отговорилъ царь-тъ. Тѣа го похва-ли и оттогы станѣ нѣговѣ жена. — На сутрѣ, кога царь-тъ ста-нѣ отъ сънь, видѣ на таванъ-тъ момче-то, коѣе-то висѣше, и съкровищницѣ-тъ отворенѣ и обранѣ, тогы той ся сѣти че при-казскѣ-тъ, що му приказвахъ прѣзъ ношь-та не ѣе измысле-на. Почюди ся царь-тъ, и заповѣда да вика телалинѣ по цѣль градѣ, за да обади, че онъ-зи кой-то ѣе образѣ съкровищницѣ-тъ да ся ѣави прѣдъ царь-тъ безъ страха, че осѣзнѣ що ще му про-сти царь-тъ всичко, ще му даде и награда. Като чю тоза хай-дутинѣ-тъ излѣзе прѣдъ царь-тъ, покаѣа ся и се врене да не хай-дутова вече. Царь-тъ го прости и му даде награда що му ся бѣ врѣкълѣ.

МЫСЛИ

ОТЪ

НИКОЛА КАСАПСКАГО

Свищовъ 1 Юнія 1858.

Умолявася учредничество-то на Книжници-тъ да видѣсти, ако-е възможно, въ най близки-тъ числа нейны, долуслѣдны-тъ статіи.

На 7 Майя, день-тъ на Св. Іоанна Богослова, праздникъ-тъ годишенъ на Изучително-то Заведеніе Гимазіално *) на Св. Петра и Павла, тържествовася той великолѣпно (щото до сега не былъ така станвалъ) отъ жители-тъ града Свищова. Ученици-тъ на Заведеніе-то, угрень-тъ, въ съпровождение Священницы-тъ въ пълно обличеніе и многочисленъ народъ, послѣ божественнѣ-тъ службъ, отидохъ въ Училище-то, дѣкато, послѣ славословія Божественны, ученици-тъ пѣхъ пѣсни и многолѣтствіе за Царя и града въобще.

Въ церковь-тъ (Прор. Ілія) и въ Училище-то приказахася слова ообразны на праздуемый-а день. Сетниъ свирѣ и Музыка и всинца благодарны останѣхъ и така ся свърши тържество-то.

*) Възвысися въ тойзи редъ, подиръ преобразованія-та за кон-госъ съобщащеся.

СЛОВО

Вселюбезни Съотечественници.

Църкова-та по свои-тъ обряды, събрала ны днесъ да празнуваме деня на Св. Іоанна Богослова, въ благодарность великому Богослову, ведно празнува и Училище-то. Негли двойна духовна радость раздѣляме, възпалены отъ благороднѣ-тъ страсть, любовь-тъ къмъ просвѣщеніе-то въобще на драго-то отечество, и частно любовь-тъ къмъ образование и ученіе-то на сынове-тъ ви ученицы, подпорка-та ваша и на милѣ-тъ родинѣ. Таъ любовь ся пролива и отъ наставници-тъ — Учители, и на цѣло-то Заведеніе изучително, разсадника на просвѣщеніе-то. Зоры-тъ на изученіе-то разбивать отъ годинѣ на годинѣ дебелѣ-тъ мъглѣ на невѣжество-то, та ся укоренява оно повече и повече; неестественно-то пристрастіе къмъ Греколюбство-то въ ущърбъ на нашій-тъ языкъ изминува и гаснѣе, языкъ-тъ, даръ-тъ свыше, мысль-тъ възпалена, мѣрульникъ на просвѣщеніе-то, душа-та българска, изражаема съ роднински-тъ звукове и гласы, прѣдсѣдательствува по Училища-та и Черковы-тъ изъ Българско. Прѣва-та цѣль негли ся достигнова, като общо-то мнѣніе съзнателно трѣгне по пѣтя единъ на ученіе-то. Тѣзи ползы и вренумщества истичать отъ щедросты-тъ на Господаря ны, Царя Абдулъ — Меджида, кой-то, ведно съ управленіе-то си честно, възпаленъ къмъ просвѣщеніе-то общо на пространно-то Си Самодѣржавіе, благоизволява та ни дарува правдини, клопящи къмъ развитіе-то умъ, обогащеніе-то и задоволеніе-то,

основаны на закона гражданскій. *) Мы, прочее, Българи-тъ, вѣрни Негови подданныи, слѣдоваме по царскѣ-тъ му волѣ, и споредъ силы-тъ си най паче вещественны, вѣрвимъ по пѣтя на образованіе-то, изпълняѣщи по съзнателно негли съ това длъжности-тъ си вѣрноподданически, и да му бждемъ по благоугодни. Да бжде намъ честитъ царь-тъ С. А. Меджитъ, и царство-то непобѣдимо вынѣги. Да тълкувамъ ли еще по натѣко добряны-тъ отъ просвѣщеніе-то? — Да ви заема вниманіе-то още на малко време. Съ просвѣщеніе-то и образованіе единъ народъ ся обогатява, като развива вещественны-тъ силы на странѣ-тъ си: производителна-та природа, съ наукѣ обработиваема възмѣздява работници-тъ изобилно. Орало-то, смѣло образнява почвѣ-тъ, семена-та, сеидбы-тъ, величаво ся годдигатъ на спорны класове, и пѣлнятъ житницы-тъ на стопаны-тъ, съ знаяніе кои-то ся работали земѣ-тъ. Градинари-тъ спорно събиратъ изобилны-тъ и разнообразны плодове отъ упитомены-тъ, и многообранны овощи, и правятъ доволнѣ търговщинѣ съ тѣхъ. Скотоводители-тъ вѣдятъ и размножаватъ различни-тъ ощеры (породы) отъ добыци-тъ едры и дребны: отъ враня коня арабскій, отъ Швейцарски-тъ млечны кравы, волове-тъ и козы-тъ, отъ Испански-тъ мекковълнесты овцы, дору до най дребный-а дворскій, — кои-то всички-тъ сѣ едно отъ прѣвы-тъ источники на богатство-то на единъ народъ. Тѣзи удобренія все станватъ съ ученіе-то. —

Съ него пашкулы-тъ (бубы-тъ, червы-тъ), ся пуснати, като скакалицы по горы-тъ (лѣсове-тъ) Кинезски на безкрайно пасеніе, а пакъ въ Европѣ, по невѣдѣніе, листа ся употрѣблява само черниченъ. Съ него (ученіе-то) Фабрики-тъ, найпаче на просвѣщен-

*) Хатѣ - Хунаюна.

и и мадрѣ Европѣ проработихѣ съ машини на парѣ, огънь и прѣ и напѣлихѣ свѣта съ многообразитни-тѣ видове на произведеніѣ-та си, кои-то въспрѣхѣ онѣзи що се не мърдять и неслѣдвать науки-тѣ. Отъ послѣдни-тѣ обирагь само еуровы-тѣ стоки (нату-ры), съ него (съ ученіе-то) прѣстранства-та се оближихѣ, земни-тѣ, водни-тѣ и въздушни-тѣ, щото вече басни-тѣ за бързоногий-а Ахилесъ, и други-тѣ чудисин на старый-а мѣръ, останватъ преоб-ыкновенны. Щото трѣбвахѣ напредѣ години, мѣсяци, отъ една-странѣ да се отиде въ другѣ; сега стигать днѣе, часове, минути; стоки-тѣ по сухо и по море-то, съ параходы-тѣ хвъркать, тѣй да се каже, и се отправлягь кѣмъ мѣста-та на назначеніе-то. Съ просвѣщеніе-то нѣкои отъ тѣнки-тѣ искусства и занаяты се об-ырнихѣ въ прекрасны, изищны: като музика-та, живопись-тѣ, ваяніе-то, зодчество-то, архитектурѣ-тѣ и словесны-тѣ науки. Му-зика-та, като най тѣнко нѣщо, почти духовно, увѣселяюще чело-вѣка, като нагласява души-тѣ кѣмъ най высоки чувства и ошѣща-ніѣ, инако Европѣ, като царскій приѣмъ, почетъ. За това съ въ-сторгъ се ѣвнягь дарованіѣ-та музически, да не може новече. Жи-вопись-та, като подражава на творческѣ-тѣ природѣ, силися да стигне образцы-тѣ на гени-тѣ Микель-Анджело, Рафаеля, Кано-ва, Буанароти; зодчество-то, архитектура-та и пр., като се огра-ничихѣ съ по малки обнемы и ликове, че се минѣло време-то на пирамиды-тѣ, обелиски-тѣ, изливать и правять прекрасны пласти-чны видове и ликове, зданіѣ.

Да се възвѣрнемъ пакъ кѣмъ праздника. Да описвамъ ли жи-вота и дѣяніѣ-та на Святеца? Да тѣкуваме ли Евангеліе-то му, кое-то по преизбыточество-то богословско, едвамъ помазанници-тѣ и угодници Божіи проумѣвають всичкѣ-тѣ му дълбочинѣ, найпаче за неземно-то происхождение Исуса Христа, Спасителя нашего: ~~къ~~ ~~мауаа~~ ~~къ~~ Слово и Слово ~~къ~~ ~~къ~~ Богъ и Богъ ~~къ~~ ~~къ~~ Слово. ~~колко мно-~~

то има тълкуваніе за това! Да искаме ли да проникваме, като тълкуване откровение-то му, въ времена-та и съдбы-тъ на бѣднѣ-тъ Църковѣ (второ-то пришествіе) Христовѣ, кои-то споредъ Бога слова, не знайтъ точно нити даже Ангели-тъ, освѣнь Бога, и проникайтъ-тъ наперстници етась само споредъ чистотѣ-тъ на сърдце-то и святостъ-тъ, въ откровения-та божественны. Нѣ, мы само ся питаеме отъ Богословіе-то ти, богослове, дано като съ живѣ водѣ на Бога Слова, какво-то никоги да не ожедняваме. Да си очистяваме и опрѣсняваме мысли-тъ, душѣ-тъ, да си испра-вляваме живота къмъ цѣломудріе-то, чистотѣ-тъ, правотѣ-тъ, при-ближайтъ-ся къмъ твое-то благонравіе и кротость и благодѣ; да сме тѣрпѣливи, постоянни, като знаеме защо много ты тѣрпя въ заточение-то на островъ Патлосъ, и смъртны мѣки, като ты варяхъ въ масло, нѣ останѣ тогазъ невредимъ, знакъ чудесенъ на чисти-ты сърдцемъ, невинны-тъ, наперстницы-тъ Божіи. Да сме покорни, съгласни, послушни, кротки; да любиме единъ другото, основа-та на нѣравствений-а животъ на Христіанство-то; да си помагаме, да нѣмамы завистъ, ненавистъ, нѣ всинца да бѣдемъ като братія. Защо-то споредъ благовѣстническо-то ти (Евангелско) учение, тѣзи пороци затварятъ милость-тъ Отца Небеснаго.

Ты пакъ Дѣйствици, наперстниче, сродниче Христовъ моли Христа Бога купно съ Свѣтѣ-тъ, и иже во отцѣхъ нашихъ, просвѣтителѣ-тъ на българскѣ-тъ земѣхъ Св. Кирилла и Методія, за благополучіе-то, благоденствіе и просвѣщеніе на Отечество-то и на градъ; за подкрѣпленіе Христіанетъ Свищовски въ предпріятія-та и търговство-то, какво-то да си изпълнятъ обѣ-та, оброка заради да направятъ новѣ-тъ Църковѣ, за служение Богу.

Като ся уклоняваме да тълкуваме богословіе-то ти пространно, ищемъ позволеніе да полюбословствуваме.

ЛЮБОСЛОВІЕ

Не мыслиж да ся намиратъ хора, кои-то бы имали изученіе-то языка и издирваніе-то му работж немаловажнѣ или за занятіе дѣтинско, недостойно за челяка, възмижалъ отъ кѣмъ години-тѣ и образованность-тѣ. Нѣ миѣнія-та сѣ раличны: нѣкои си полагають (смѣтатъ), какво языкоученіе-то, именно Словница-та (грамматика-та), е предметъ за занятія на дѣтинскій врѣстъ, и не може съ ползж да заеме никого, освѣнь учащи-тѣ-ся въ училища-та и учители-тѣ имъ. Това не е основателно. Най главни-тѣ предмети на чловѣчески-тѣ познанія, най мѣчни-тѣ въпроси на живота и на наукъ-тѣ предлагатся намъ въ младенчество-то на първж-тѣ страницѣ на ръководство-то въ Численницѣ-тѣ (Арифметикѣ-тѣ) за преуготовителны-тѣ училища, намираме тълкованіе нищожный-тѣ знакъ (нулж-тѣ), а пакъ той не былъ познать нито Архимеду, нито Эвклиду. Първы въпрсъ крат. Катихизиса: що е Богъ? съставлява предметъ за издирваніе на чловѣчество-то отъ само-то му рожденіе, и никогижъ отъ само-то чловѣчество-то, безъ помощъ свыше, не ще бжде рѣшенъ. Сѣще-то намираме и въ отношеніе за языка. Не предметъ-а на наши-тѣ ученія и изслѣдованія ся измѣнява споредъ возрастование наши-тѣ години и укрѣпленіе-то умственны-тѣ силы, ами способъ-тѣ нашъ споредъ съ каквы очи гледаме на тойзи предметъ. Влобще можтъ да ся приѣмнатъ три степени во зрѣніе на предмети-тѣ, кои-то подлежатъ на наше-то наблюдение и изученіе. Първа-та степень е нагледность, погледъ на предмети-тѣ отъ вѣншиѣ-тѣ неговѣ стариж, познаніе просто чувствено безоточетно, инстинктивно. На тѣжъ степень вѣрваме мы

на думж-тж и чувства-та си, и на преданіе-то на отцы-тѣ. Втора-та степенъ е стройность, порядокъ, послѣдовательность въ наше-то ученіе. На тѣжъ степенъ стои преподаваніе-то въ училищата средни, преуготовителны-тѣ къмъ по високи-тѣ: обозначени предѣли-тѣ на предмета, показано проихожденіе-то изложени главны-тѣ качества; части-тѣ доведени къмъ строенъ, съгласенъ помежду себеси порядокъ, обяснены и отдалечени измамванія на чувства-та: испытаны и очистены, преданія-та на старинж-тж. Това е доста за практическій нашъ животъ. Но наука-та съ това ся не задоволява: она ся сили да проникне въ сокровенны-тѣ, таинственны храмини и горнила на природж-тж: възносися на крилія-та у възрѣнія въ по високи-тѣ области на вѣдѣніе-то, еще причины-тѣ на вѣщи-тѣ, притрьсва невидимж-тж помежду имъ свръзскж, и совокупява мірозданіе-то съ единъ общж, вседръжящж, всеоживляющж мысль. — Това е третя-та степенъ — умозрителна-, или любомудрическа (философска). Младенчествующій челякъ съ безотчетно равнодушіе гледа на небо-то, упъстрено съ звѣзды, отлича нѣкои отъ тѣхъ, плашися отъ други-тѣ, приписва имъ чудеснж силж и баснословно вліяніе върхъ работы-тѣ земны; накарва, въ дѣтинскы-тѣ неговы мечтанія, свѣтила-та, блестящи на твърдь-тж нѣбеснж въ теченіе нѣколко тысящи години, за да ся грыжітъ за минутны-тѣ нужды и страданія на скоролетный-тѣ му животъ. —

На втора-та степенъ на познаніе-то, человекъ-тѣ ся спознава съ устройство-то вселеннж-тж: види предѣлы-тѣ на сълнечнж-тж системж, сподирва движеніе-то на планеты-тѣ и тѣхны-тѣ спжтници, упознава кометы-тѣ (упашаты-тѣ), брои звѣзды-тѣ неподвижны, и отхвърга отъ себеси вериги-тѣ на суевѣрія-та и плашенія-та на жсоглѣдж-тж наглѣдность. Жедность-та на любознателный-тѣ му умъ съ това ся незагасява: онъ ся стреми въ дълбочинж-тж на твореніе-то, предирева законы-тѣ на ражда-

ніе и съществуваніе-то тѣла-та небесны, претеглева онова, кое-то едвамъ е достъпно на око-то ни, изиѣрва теченіе-то на звѣзды-тъ на онѣзи слънца, кои-то, може да бѣде, изгаснали сѣ вече отдавно предъ да започне той наблюденія-та си, и тамъ, гдѣ-то го остава пѣтеводна-та жица на съзерцаніе-то, на опыта и исчисленіе-то, допълнява, свършва наукъ-тъ си съ умозрѣніе, съ мысль, на коѣхъ-то, както и на душъ-тъ му нѣма края и предѣла.

Така и изученіе-то, издирваніе-то языка, това въплещеніе на нашъ-тъ мысль, може да бѣде различно споредъ степень-тъ на разумѣніе-то и потребность-тъ на тѣзи, кои-то съ него ся занимаватъ. Челѣкъ необразованъ употрѣблява языкъ по навикновеніе и по преданіе: той хортува право, сѣщо така, както при движеніе-то си наблюдава центра на тяжесть-тъ на тѣло-то си, и самъ това безъ да знае. Челѣкъ образованъ хортува и пише споредъ показаніе на наукъ-тъ. Испытатель-тъ языка прониква въ сѣщность-тъ му, въ начала-та му, издирва происхожденіе-то му, причины-тъ на възрастваніе-то негово, процвѣтеніе-то и падваніе, и полага языкоученіе-то въ реда съ изслѣдованіе-то на други-тъ важны предметы, кои-то обръщатъ върхъ себе поглѣда испытателенъ на мыслителя и философа.

Мы ще ся уловимъ съ языка въ това послѣдне отношеніе: ще ся погрижимъ да разглѣдаме необходимостъ-тъ му и важность, происхожденіе-то му и образование-то въобще, и ся принуждаваме, заради кѣсо-то време да ся ограничимъ само съ едни главны чърты.

слѣдува.

Заради какъ правяха свадби-ти си на ветхити времена някои си народи.

**пределъ
ПАНАЮТЬ ДОБРОВИЧЪ.**

Обикновеніа-та на свадби-ти были са сякога различни споредъ различни-ти народи, и различни-ти земи. Нъ на сякади или малко или много были сж съ служби, и са ся испроваждали съ радости и веселби. Нъ защото някой си народи правяха служби-ти си съ големи мрасоти и глусути каквото варвари, за това излагаме само по на образовани-ти на тяхъ времена народи службити, заради кой-то Історія-та ни е уставила поіасни и опитани извѣстія. И тѣй първо забираме отъ Вавилонянити.

СВАДБИТИ НА ВАВИЛОНЯНИ-ТИ.

Обикновеніе-то на свадбити на ветхити Вавилоняни кое-то и Иродотъ премного възхвалява, было е тѣй. Веднаждъ въ годината сабираха ся на сяко село сичкити на возрастъ достигнали момичи-та, на едно упределено мѣсто, тамъ ся сабираха и иргенити и сичкити селяни мъжи и жени. А единъ человекъ определенъ (избранъ) отъ множество-то, най напредъ извождаше най хубавото отъ момичетъ-тъ, претъ народъ-тъ сжщо като кога изважда нещо за продажба, а кой-то отъ иргени-ти по много пари надъдадеше, той

го земаше. Сетни пакъ сѣщій-тъ чловѣкъ изваждаше по долно-то на хубостъ-тъ момиче, и него като уцѣнеше, изваждаше и по долно-то и пр. дуде-то уцѣли сички-ти хубави-ти момичетѣ. Сетне захващаше да изважда най грозни-ти момичетѣ, отъ кои-то кой кой-то замнѣше даваха му отъ събранити пари отъ хубави-ти момичетѣ, за откопуванье на грозота-та имъ. Нъ не равно за сички-ти заплащаха, нъ за най грозно-то момиче по много, а за по хубавото по малко, и тѣй каквото красни-ти на лице тѣй и грозни-ти не уженини не уставаха. Никой отъ бащи-ти немаше изволенье да жени дщери си за когото щеше. А отъ иргенити секи единъ бѣше длъженъ да даде заложникъ-тъ си (кефилъ-тъ си) че кога-то доди време за свадба, ще приемнатъ за жени, на сборъ-тъ забележини-ти момичита.

СВАДБИТИ НА ЕВРЕИ-ТИ.

Множество момиче-та великолѣпно украсени най напредъ завождаха невѣстѣ-тъ въ баня-тъ, дето тамъ я мажаха съ масло и я трѣяха пу снагѣ-тъ съ миризливи цвѣтове, сетне я припасваха презъ кръстъ-тъ съ поясъ когото рака-та на младоженикъ-тъ само можаше веки да разпаши. А като мракнаше, множеството отъ момичета-та съ различни музики и песни и тѣпани, завождаха невѣстѣ-тъ въ къща-тъ на младоженикъ-тъ, а отъ момичета-тъ кои-то водаха булка-та някой си носяха въ раце-ти си факли запалени а някой си дрехити многоцѣнни каманѣ на булкатѣ. Преди да заведатъ булкатѣ въ къща-тъ на младоженикъ-тъ напреднѣ-тъ день вечеръ-тъ праваха великолепенъ субатъ съ хора и песни, това болярци-ти праваха седемъ дни едно подиръ друго преди да заведатъ булкатѣ при младоженикъ-тъ. Послѣ като заведатъ булкатѣ при младоженикъ-тъ на утриннѣ-тъ день завождаха младоженци-ти въ

съборище-то (סוּבֵּרִישׁ) дето праснаха надъ глави-ти имъ жи то и па-
ри, и свашонникъ-тъ имъ четене надъ глави-ти молитва за да бждатъ
многочадни. Нъ сегашните Іудеи пригудиха много други молитви за
младоженци-ти си. (а)

СВАДБИ-ТИ НА ВЕТХИТИ ЕЛЯНИ.

Когато някой си щеше да заправи свадба за момиче-то си свик-
ваше сички-ти си родове и пріатели, отъ кой-то секи единъ дар-
жеше поедна запалена факлія въ ракъ-тъ си и отхождаха съ раз-
лични песни и свирни да завидятъ булкъ-тъ въ къщъ-тъ на мла-
доженикъ-тъ. Тамъ кога-то достигнаха слагаха имъ великолепенъ
убѣдъ, и подиръ това призовани-ти завождаха булкъ-тъ и младо-
женикъ-тъ въ упреленнъ-тъ за тѣхъ стая въ къща-та, и съ това
са сваршаше служба-та на свадба-та.

Нъ послѣ време внесоха съ различни други обикновенія въ некои
си градища а най много въ Атина. Отъ кой-то день съ закачаше
свадбата въ него булка-та требаше да заколи единъ таралешакъ и да
го принесе жертва на Богови-ти Діа, Ира, Артемида и на урисници-ти,

(а) Сегашните Іудеи читатъ молитви-ти си тъй като прикріятъ младо-
женикъ-тъ и булка-та съ онова което Талетъ назоваватъ, Равинатъ първо
благодари Бога за съединеніето на младоженци-ти и даржи чаша съ вино
отъ кое-то піи той и двама-та младоженци. Сетне младоженикъ-тъ като по-
каже чрезъ Равинъ-тъ златіи-тъ си пръстенъ на народатъ, гужда го и на
най малкіи-тъ пръстъ на булката и дума « споретъ тоизи пръстенъ ужени-
са законно съ мене », и. пр. Аравинъ-тъ струшава силно чашата или на зе-
мета като я удари или въ лигенятъ, сетне зема юще една чаша и тіа пъл-
на съ вино и съ нея като направи сщъ-тъ служба струшава и нея какъ
то първъ-тъ, а множество-то вика всегласно да е честитото и съ добъръ
часъ.

Тѣй жертвоваха и други добитаци на кои-то на плешки-ти пригледваха врачови-ти съ каква честь ще бждѣтъ младоженци-ти. И най напредъ отделяха злѣчкѣтъ съ голямъ трудъ, защото че была какво-то възелъ на вечный-тъ имъ любовь. Първий-тъ часъ презъ нуща определеній-тъ да стуй при младоженикъ-тъ, отхожда за булкѣ-тъ и ја довозда съ песни и музики и факлій запалени, които като влезе при младоженикъ-тъ събрани-ти хващатъ да прѣскатъ надъ глави-ти на младоженцы-ти смокини и цветове различни, и миризливи няща хварляха въ огънь-тъ и возѣтъ на колата съ коя-то булкѣ-тъ донесяха, за знакъ че булката е длѣжна до край тамъ да устани, послѣ слагаха великолепенъ обѣдъ, а по-диръ това завождаха булкѣ-тъ въ усобна-та за нея упределенна стая, дето тамъ (момче-то кое-то са именуваше Банюносносникъ умиваше кракѣ-тъ на булка-та отъ вода-та Калацороини) изядаше съ младоженикъ-тъ една дюла или перандзи, послѣ майка ѝ я завождаше на ляглото и пу кое-то имаше различни цвѣтове разпрѣснати. А призовани-ти родови и пріатели, като испяваха припевки-ти кои-то само за него вечеръ за младоженцы-ти бываше да се пеятъ, разиждаха са секи въ къщѣ-тъ си.

СВАДБИ-ТИ НА ВРАХМАНИ-ТИ.

Врахманите имаха обикновеніе да кладѣтъ огънь между младоженикъ-тъ и булка-та за знакъ на всегдашенъ любовь, усвенъ това прихвѣряха презъ младуженикъ-тъ и булка-та копринявъ ширитъ, кое-то знаменуваше неразделимото съединеніе тѣхно, гуждаха помежду имъ и една нагнѣтъ дреха за знакъ че не са имали никакво сродство.

Кинези-ти тѣй и Вудисти-ти правяха свадбити си също като че копуваха женети-си нѣ правяха ги съ великолепіе. Младоженикъ-тъ виждаше тогнѣзъ булкѣ-тъ когато я упредя му съ колѣ-тъ

въ едно затворено носило донасяха, подиръ коя-то множество челоуѣцы съ факліи запалени варвяха, а най напредъ съ музички различни ги водяха ду къщж-тъ на младоженикъ-тъ. А кога-то достигняха дума булка-та сж покланяше четири пати на Богъ-тъ си Тіенъ и сетне влязваше въ голямж-тъ за нея упрелелена стая де-то като сложаха великолепенъ обѣдъ подиръ него свършаха свадбж-тъ.

СВАДБА-ТА НА ЯПОНЦИ-ТИ.

Младоженикъ-тъ и булка-та възлязваха; на една колаж коя-то тегляха четири волове и ги завозяха на чаджръ кого-то отваря-жа на някоя си могила само заради свадбж-тъ. Послѣ забираха да правятъ службж-тъ въ жертвенникъ-тъ на Богъ-тъ кого-то за свадби-ти почитаха; и я правяха съ кучишка главж за знакъ на въ-ра-та която са длъжни да иматъ.

СВАДБИТИ КАКЪ СТАВАХА ВЪ КАБУЛЪ БЕЛУДЖЕСТАНЪ, И ПЕРСИЯ.

Тесъ народи са покланяха на огънь-тъ, и въздаваха голяма честь на свадби-ти, много отъ тяхъ згодяваха дѣцж-тъ си доде-то бѣха юще две годишни, нѣ не ги женяха преди да стѣпять въ деветж-тъ година. Преди да закачаха свадбж-тъ правяха различни причистениж-тъ, и като закачаха свадбж-тъ правяха великолепни собати. А благословеніе-то на свадби-ти си правяха като засед-няше слънце-то, и го повтаряха пу средъ нощъ. При това священ-никъ-тъ кой-то стоеше помежду сѣдове пълни съ уризъ и разли-чни плодове прѣскаше отъ тяхъ пу глави-ти на младоженци-ти, ка-то ги благославяше, за да са многочадни. А като сж привіише нощъ-та младоженикъ-тъ васядаше на конь, а булка-та на кола и уби-

каляха градъ-тъ, подиръ кой-то варяха сички-ти нѣтъ родове и пріатели съ факлій запалини въ рацете нѣтъ и са провикваха съ различни гласове за знакъ на любовъ-тъ си. А найнапредъ варяха музики различни та ги водяха.

СВАДБА-ТА НА ЛАПОНИ-ТИ И САМОГЕДИ-ТИ

Теизи народи когато заправяха свадби-ти си приносяха жертва на Богози-ти на огънь-тъ главѣ огъ голѣмѣ риба засукана съ черва и жили Риннови (тоѣ 'Рѣннов) а булка-та стоеше помежду Богови-ти забулина съ кожа овча или Риннова и имаше отъ вратъ-тъ си провесини шестъ икони които едвамъ можаше да ударжава. А послѣ като си свършаше священникъ-тъ благословеніе-то завращаха сѣ на къщѣ-тъ си, а една бабичка земаше главѣ-тъ на риба-та и преди тяхъ я заносяше на къщѣ-тъ и я слагаше у предъ врата-та дето тѣя са стапкваше отъ множеството, и сетне я земаше бабичка-та и я хвърляше въ огънь-тъ.

СВАДБАТА НА ОТЕНДОТИ-ТИ

Младоженикъ-тъ сѣ мажеше съ лой волски и ржяше телото си съ червенъ прахъ, предъ съборъ-тъ на множеството. А священникъ-тъ до когато нѣтъ ющи читеше молитвити ржяше не само младоженцы-ти нѣтъ и сичкити кои-то са тамъ намираха съ някаква си вода коя-то ще докара гнусотѣ ако я поменеме — довица не можеше сѣ ужени освенъ ако въспріемняше по напредъ да изгуби единъ часть отъ прѣстъ-тъ на дѣсната си ракъ.

БЛЪГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

ИЗЪ СБОРНИКЪ-ТЪ

н а

ВАСИЛЯ БЕРОНА.

I

Фракнахиса два гълаба
Каднази сѣ у момини,
Малка мома по дворъ ходи
По тирлички мешинини,
По чорапци копривени.
Съ една метла бусилькова,
Тѣ си мите найни двори.
Чи ѣ стѣнала малка мома
Тѣ е грабнала тенку сити
Тѣ вазлезе на чардаци полатени
На пѣрмаци посребрени
Тѣ отвори хмибарм-тѣ
Тѣ си надне жехто жито
Да си ѣжри на гълаби
Отговарятъ гълаби-тѣ
Войта тебе малка моме
Тука ли е твой баща,
Твойта майка
Нѣи додохме да пытаме
Даватъ ли та тѣзъ година
Женятъ ли та до години
Нѣи сме двана два галаба
Два галаба двана брѣтя
Двана брѣтя два близнака
Нѣи додохме да тѣ ищемъ
За царско и визирско момче
Отговаря малка мома:
Вой вѣй два гълаба
Комъ кажете на царското момче

Не ма даватъ тѣзъ година
Не ма женятъ до година
Най ма даватъ тѣзъ видѣла
Чи ѣжрихнаха два гълаба
Та въ Царьградъ отидоха:
И п' царско момче думаха
Намъ ни каза малка мома
Нима даватъ тѣзъ година
Ни ма женятъ до година
Най ма даватъ тѣзъ видѣла
И ма женятъ до-видѣла.—

.
.

II

Разболя се излязѣ Зечка
Тѣй боляла тѣй гъжала
Три години три мѣсяца
И тѣкмо три недѣли три дни
Назлязѣ Зечка тихуѣ дума
Мари мале, стара мамо
Азъ си гъжа три години
Три години, три мѣсяца
И тѣкмо три недѣли три дни
Какъ не речѣ; що ще ищемъ
Що ще ядешъ молати сѣ.
Изнеси ма на софата
На софата подъ асиата
Отвори ми чимширъ порти
Пѣтъ да гледамъ кой минува
Кой отходи, кой доходи.

Дано мнѣ който либе
 Да го винамъ да си доиди
 Да му река да ми заине
 Желта дюла царогрѣжа
 Я нерава дрянополска
 Бѣло грозди Казанлашку
 Казанлашку каданъ пармакъ,
 Тез' три нѣща да ги кусамъ
 И тутакси ще оздравѣя.
 Чи ѣ станала Зечинната
 Стара майка
 Та помети равна двори
 И нареди се столови
 и отвори чешмиръ порти
 Манесоха назламъ Зечка
 На софата подъ аската
 Пять гледала такмо три дни
 Такмо три дни и три ноци
 Ей чи доди Зечкинуту парву либе
 Распакаса назламъ Зечка
 Чи съ плачъ нему тихумъ дуна:
 'Ой та тебе парво либе
 Не ли тебѣ доусизве
 Не ли тебѣ ти домиго
 Жато лѣжа три години
 Три години три нѣска
 И такмо три недѣли и три дни

Ти да доидиш да попитаи:
 Какво прави назламъ Зечка
 Какво иде какво нѣс.
 Ще ли можи да оздравѣя.
 Моля ти са да ми купишъ
 Желта дюла царогрѣжа
 Я нерава дрянополска
 Бѣло грозди казанлашку
 Казанлашку каданъ пармакъ
 Тез' нѣща да ги кусамъ ще оздравѣя
 Чи си стала Зечкинуту парву либе
 Та намери желта дюла царогрѣжа
 И нерава дрянополска
 Бѣло грозди казанлашку
 Казанлашку каданъ пармакъ
 Намери ги купи ѣ ги
 Дунеси ги дади ѣ ги
 Тя ги куса и привиса и попре са
 И повика стара майка
 И на нея тихумъ дуна
 Мари мале стара мале
 'Разведи' изъ равна двори
 Да излязъ до чешмиръ порти
 Пять да вида ще оздравѣя
 Извели я до чешмиръ порти
 Назламъ Зечка ся прекрести
 И сама трагна та ся 'здрѣа.

ИЗЪ СБОРНИКЪ-ТЪ

на

Ю. Н. ШИШКОВА.

III

Либе заливихъ (2)
 Отъ друго село (2)
 Либе хубаво, (2)

Либе гиздѣво. (2)
 Че го проводихъ (2)
 Въ Тунджа за рѣжа (2)
 Тунджа притече (2)
 Либе завлече (2)

Че го исквърли (2).
Подъ бръгъ на пѣсѣкѣ. (2).
Турци нинаха (2).
Че го видѣха; (2).
Гърци нинаха, (2).
Тѣ го видѣха (2).
Та чи го зеха (2).
И занесоха (2).
На тѣхно село (2).
На гръцко село (2).
Та го учаха (2).
Гръцки да дума (2).
Гръцки да ходи (2).
Гръцки да сѣди (2).
Гръцки да яде (2).
Гръцки да лѣгнѣ (2).
Гръцки да спи. (2).

IV

Залибилъ Стоянъ три момъ.
Три момъ отъ три касѣмъ.
И три-тѣ поцѣски дѣщерѣ.
Първа-та отъ Цари-града;
Та му се хаберь провожда;
Дѣ да е Стоянъ да дойди.
Мажко сѣмъ дѣте родила.
Втора-та отъ Видинъ-града;
Та му се хаберь провожда:
Дѣ да е Стоянъ да дойде
Че му е лозье родило.
Всѣка лозица по ведро.
Цѣкъ винянка-та дѣвъ ведро.
Третья-та отъ Овчеръ-поле;
Та му хаберь провожда:
Дѣ да е Стоянъ да дойде:
Стадо-то му се разбагна,
Всѣка овчица по дѣвѣнѣ.
Стоянъ мамѣ си дунаше:
Майноге стара майноге?
Макаръ да ми си машиха,
Ала шѣ да та попитамъ.
Наука да ми научишъ.

За койжъ нинѣ да идѣ?
Да ли тѣзъ, що е съ дѣте-го,
Или тѣзъ, що е съ лозье-го,
Или тѣзъ, що е съ стадо-то? —
Мамѣ Стояну дунаше:
Стоене, сынко Стоене.
Стадо са, сынко, завѣжда
Лозе са, сынко, насажда;
Дѣте са мажно отхрани!

V

ИВАНЪ И МАРИНКА.

Ибилъ са Иванъ съ Маринка
Отъ малки чакъ до голѣмѣ;
Вѣръ са кѣтъмъ стрували,
Който са напредъ ожени,
Костъ-та му мира да немя
И душа-та му спасенье.
Иванъ ѣ хитро копѣтва
Маринке либе, Маринке
Дай рѣка, либе прощавай
Азъ шѣ на Сливенъ да идѣ.
На Сливенъ на паняра
Да сѣдѣвакъ момѣ Сливненка.
Че са Сливненки работни,
Та такатъ, Душо, губери,
губери айбалиени
Съ турундѣлини кивари,
Маринка дума Иванчу;
Иванчо, либе Иванчо
Добъръ е Господъ за немя.
И азъ не шѣ остана.
Съ мой-та хубость хубавъ,
Съ мой-та пуста работа;
Ала (по) дѣ ти оставатъ, Иванчо,
Онѣ-зи вѣримъ прикази!
Вода-та ли ги занесе,
Вѣтара ли ги завѣя? —
Днеска си Иванъ заникъ
На Сливенъ на паняра,
Утрѣ са годи Маринка
За едно момче гражданче,
За една поцѣска укука.

И попецъ и чорбаджискъ,
Туку са гудежъ вдигнали
Ей го Иванчо, че иде,
И ся ясно провикна:
« Кѣта му душа прокѣта,
» Който са съ либе шегува?»
До катъ издума Иванчо тѣ-зъ души
И са отъ душа отдѣли.—

VI

ПЕНКА.

Мама Пенка сърди, гадя,
Сърди гадя, очи вади
Де-ле Пено ты чървено,
Червенъ Аленъ, моравъ бужуръ.
Разсърди ся бѣла Пена,
Че отиде въ градинчицѣ
Да си пом дръбно цвѣтье,
Дръбно цвѣтье—ранъ-босилекъ.
Дѣ помла, тамъ заспала.

Турна глава подъ трандафилъ
Мѣтва раце въ карамилъ
Прострѣ крака въ ранъ-босилекъ.
Избило ѣмъ лѣтна роса—
Лѣтна роса гираньова
Като лѣтно лѣдениче
Дѣ са ѣ зело лудо младо
Та прѣскочи въ градинчицѣ.
Сѣднало е при бѣла Пена,
Та са чуди и са май,
Да ли Пенка да сабуди,
Или Пенка да цѣлуни,
Или въ пазвъ да ѣ бръмни,
Да извади двѣ ябълки,
Двѣ ябълки моровенки,
Ни съ рѣжъ похващани
Ни на пазаръ изваждани.
Дѣ са ѣ зело дръбентъ дѣждецъ.
Чи сабуди бѣла Пена,
Та распала лудо младо!

Въременна лѣтопись.

Нужно ли је да доказавашь, че общый-тъ енттересъ на чловѣчество-то трѣба да стои по высоко отъ частный-тъ енттересъ на ко-го да је чловѣкъ или на кой да је народъ?

кораби-ты кои-то отхождѣтъ изъ Европѣ въ Индиѣ дѣжны сѣ да обыкалѣтъ покрай Африкѣ много хиляды мили и да теглятъ голѣми нужди и голѣми опасности и много отъ тѣхъ загиновѣтъ въ пѣть-тъ.

За това колко да је по дѣгъ, по скѣпъ, по тежѣкъ пѣтъ прѣзъ Суецъ, то трѣба да ся припочте само защо-то је по безопасно за чловѣческий-тъ животъ. Нѣ ако бы той да је и по кѣсъ и по легкъ и по вѣренъ и по прибыточень, то кой бы сѣ замислилъ да го одобри?

Прѣзъ тые дѣне въ Английскый-тъ Парламентъ станѣ рѣчь за прорѣзваніе-то на Суецкый-тъ прѣшеекъ, коіе-то ще съедини Средиземно-то, Адриатическо-то и Черно-то море съ Индийско-то море, и Английскый-тъ Парламентъ не одобри това съединеніе отъ коіе-то цѣль сѣтъ чика голѣмѣ ползѣ. Нѣ рано или кѣсно тойзи въпросъ ще ся разрѣши и безъ Англиѣ.

Нѣ тука неволно ся ражда въпросъ ще ли има Европа-та средства за да испълни това прѣдприятіе, за коіе-то споредъ смѣтѣтъ ще потрѣбова капиталъ до 160 мил. фр. Ако прибавимъ още менрѣвидни разносѣки и лихвъ на капиталъ, то таіа смѣта може да порасте до 200 мил. фр. Ще достигне ли Европейскый-тъ кап-

такъ, ако бы да потрѣбова 250 или 300 мил. фр.

Отъ 1830 год. Европа ся іе рѣшила да прави желѣзни пѣтища и въ 28 год. провела тыя пѣтища на 4,000 часа, и на тѣхъ іе размесла повече отъ 12,000 мил. фр.

Съ тыя 12,000 милиона фр. Европа могла бы да направи:

60 Суецкы канады по 200 мил. фр.

48 — — — — 250 — —

40 — — — — 300 — —

37 — — — — 400 — —

Ето най іасны доказательства че Европа ще найде средства за това предприятіе, колко-то и да порасте смѣка-та.

Ще дойде врѣмя, кога и оныя нации, кои-то не стоѣтъ на пръвый-тъ редъ въ просвѣщеніе-то ще познаѣтъ колко не іе права и законна прѣграда-та, коѣ-то туря Англія-та за да възбрани Канализациѣ-тъ на Суецкѣй-тъ. прѣшеекъ и това врѣмя ще дойде скоро надѣваме ся.

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Догдѣ Парижскы-ти Конференции не дадѣтъ окончателно рѣшеніе на вѣсточный-тъ въпросъ до тогы нѣма отъ кѣдѣ да почерпнемъ достовѣрни извѣстія за тыя важны въпроси. Въ Европейскы-ти Вѣстници много баѣтъ, нѣ малко нахождамы, достовѣрни и положительни извѣстія, тамъ срѣщамы, много противорѣчія, и прѣираніе на разны партии. Турскы-те дѣла привлечѣтъ общо-то вниманіе, нѣ мы ще поговоримъ за тѣхъ кога дойде врѣмя, а сега можемъ само да забѣлѣжимъ че Европейскы-ти дръжавы, кои-то оя сѣ наѣли да устрѣятъ Европекый-тъ миръ не могатъ да ся съгласѣтъ всѣка іедна отъ тѣхъ иска да опазе свои-ти ентереси, и ако бы това расположеніе да ся продѣлжи, то тѣхно-то сѣдѣ-

ствіе повече ще прилича на антагонизмъ, нежели на съдружно посредничество. И Англія, коіа-то противудѣйствова най много на Французскъ-тъ политикъ не може да ся успокои, като вижда че Французска-та флота отъ день на день ся умножава. Наполеонъ полека лека създаде въ Франціѣ такъ морскъ силъ, коіа-то ако не надминува, то не остава по долу отъ Английскъ-тъ. Франціа има сега 60-70 голѣми кораби освѣнь малкы-ти и матроси-ти много по лесно ся набирѣтъ въ Франціѣ нежели въ Англиѣ.

Мы приведохмы това сравненіе на морскъ-тъ силъ на двѣ-ти дръжави, зацо-то мыслимъ че въ това ся крыѣтъ причини-ти на разни явленія, кои-то въ сегашно-то врѣмя ся показвѣтъ тъмни. Така на примѣръ въ Англиѣ поддрѣжа ся непрѣстанно раздраженіе противъ Наполеона. А Франціа, напротивъ показва ся кротка и Правительство-то ся поддава. Въ Лондръ крѣщѣтъ и не ся чува друго освѣнь хулъ за Франціѣ и за нейно-то Правительство, а въ Парижъ млѣчѣтъ и ся готвѣтъ, усилила ся іе работа-та и въ Гаврь и въ Бреслъ и въ Тулонъ. И ни въ Парижъ ни въ Лондръ никой неврѣва че сръдечный-тъ сѣюзъ, за кой-то толкосъ голѣми речи ся говорѣхъ прѣди три години іе възможенъ да ся продѣлжи. Всичко това прѣдвѣщава, че рано или късно неизбѣжно ще ся срѣщнатъ.

Мы смы споменували за несогласіе-то помѣжду Англиѣ и Америкъ, коіе-то още повече ся іе усилило въ послѣдне-то врѣмя, нъ положеніе-то на това дѣло не ся іе още разіаснило за да можемъ да го оцѣнимъ правилно за това оставамы сужденіе-то на той-зи въпросъ до другый пѣтъ.

А колко-то за вѣтрѣшнѣ-тъ политикъ на Англиѣ или да речемъ по право за положеніе-то на сегашно-то министерство Дерби, то отъ день на день по ся укрѣпява и какъ-то ся вижда ще ся удържи догдѣ ся събере до година парламентъ-тъ, зацо-то всички-ты по важны въпросы въ сегашно-то събрание сѣ рѣшены. Остава

още їдинъ камъкъ, ако го прѣскочи и нїего, то нїма вече съ какво да ся спжне. Той-зи камъкъ је въпросъ-тъ за Евреи-ти да ся допущають въ Парламентъ-тъ. Вѣстникъ Morning Advertiser извѣщава, и той-зи въпросъ је вече съгласенъ.

Остъ - Индиѣ и вѣстникъ Bombay Times пише че Индийци-ти кои-то бѣхъ испждени отъ Барельи събирають ся въ Аудъ. Серъ К. Кампбель съѣдинилъ ся съ Генерала Валполіа. Генералъ Сугардъ отишелъ да гони Керъ-Сила, нъ не може да го стигне. Войска-та на всждѣ је изморена и число-то ѣ отъ день на день умалыва.

Въ Росиѣ-тъ сички-ты вѣстници ся плниють съ мѣры-ты, кои-то приѣма правителство-то за освобожденіе-то на робство-то, и за той-зи прѣдметъ само издавають ся много періодическы списанія. Нъ не мало залѣгють за развитіе-то на тръговиѣ-тъ и промышленность-тъ. Всѣкий день ся устроивають новы тръговскы съдружества, не можемъ да не внесемъ въ нашій-тъ дневникъ и їдинъ финансовъ мѣрѣ коіа-то приѣ правителство-то за да поддрѣжи курсъ-тъ на монетѣ-тъ си. Съ Императорскы указъ Министерство-то на Финанси-ти събра отъ обращеніе-то и истреби хартии (кайма-та) на 60 милиона карбовни, кои-то бѣхъ пущажи въ обращеніе въ врѣмя-то на послѣднѣ-тъ войнѣ. Таїа мѣра не останѣ безъ вліаніе и на мѣнилный-тъ курсъ въ чужестрани-ти борси.

ТРЪГОВСКИЙ ДНЕВНИКЪ

Нѣмамы друго що да забѣлѣжимъ днесъ въ нашій-тъ дневникъ, освѣнъ да повторимъ че така ся поси дума че Правителство-то на Високѣ-тъ Портѣ ще заїемне отъ Ротшильда пари за да поддрѣжи курсъ-тъ си, и таїа новина оживила малко тръговиѣ-тъ, нъ не је само Турциѣ и Цариградъ що теглѣють сега отъ бездѣйствиѣ-то на тръговиѣ-тъ, на това бездѣйствиѣ ся плаче цѣлъ свѣтъ.

Въ Англії ся употрѣбляють намѣсто монетъ особени записи кои-то ся наричють чеки (chec-books) кои-то сѣ достойны за забѣлѣжаніе и за кои-то не считаы неумѣстно да кажемъ и нѣ-колко думи: Всѣка тръговска къща, голѣма или малка, всѣкий фабри-кантъ и тръговецъ избирѣтъ си по іединъ банкъ, въ кой-то внасятъ по іединъ суммѣ: въ Англіійскій-тъ банкъ не по малко отъ 500 лири стерл. въ другы ти банкове не по малко отъ 100 л. с. При внасяніе-то дава ся всѣкому по двѣ книжици. На іединъ-тъ ся бѣлѣжи имя-то, занаятъ-тъ, жилище-то и сумма-та, коѣх-то іе вне-сѣтъ, и коѣ-то ся записова на лѣвъ-тъ странѣ въ вѣрѣ-тъ, гдѣ-то ся записовѣтъ и другы-ти сумми кои-то подирѣ внася, и на дѣс-но въ задлѣженіе-то записова ся сумма-та, коѣ-то му ся плаща. Втора-та книжка не іе друго освѣтъ листа на кои-то іе напечатанъ ордеръ или запоѣдъ да ся плати по ніеѣхъ колко-то ся внася, оставено іе мѣсто за да ся напише сумма-та и имя-то, кому ся дава и да ся подпише, кой-то ѣхъ дава. Тыѣа листа ся наричють чеки и сѣ тѣхъ ся плаща всичко, като сѣ чисти пари; и не само помежду тръ-говци-ти ся пріемѣтъ тѣ, нѣ и адвокаты, и лѣкари и занаятлин, никой не плаща за какво да іе освѣтъ сѣ тыѣа записи кои-то по-ченовѣтъ отъ 25 шиллин и ся въскачувѣтъ до голѣми сумми. Освѣтъ що олеснявѣтъ разплащаніе-то, тыѣа записи прѣдставѣтъ още и другѣ ползѣ, избавѣтъ чловѣка отъ нуждѣ да дръжи у дома си пари, а чеки-ти безъ подписъ нѣмѣтъ никакво значеніе.

Кога задлѣженіе-то и вѣра-та въ іединъ-тъ книжкѣ ся урав-нѣтъ то листа-та на вторѣ-тъ не ся пріемѣтъ вече въ банкъ-тъ, освѣтъ ако има тръговецъ-тъ кой-то дава записи-ти кредитъ въ банкъ-тъ. Нѣ за да не бы да ся повреди кредитъ-тъ кога банкъ-тъ не-пріеме чекъ, зашто-то може по нѣкогы и отъ погрѣшкѣ въ балансъ-тъ да даде нѣкой чекъ кога нѣма вече пари въ банкъ-тъ то употрѣ-блявѣтъ разни форми за отказъ:

1) на чекъ-тъ банкъ-тъ пише N. 3. (Not sufficient) не стига
2) (Refer to the et drawer) да ся попыта внесе-тель-тъ, 3) Effects not cleared (не је внесена сума) и тыя чеки ся исплащятъ на вторый-тъ день, 4) No effects (нѣма пари), ще рече че нѣма вече кредитъ, 5) Order not to pay (заповѣдано је да ся не плаща) ще рече, че чекъ-тъ је незаконно придобитъ, 6) Account closed (сметкы-ти заключени) ще рече че банкъ-тъ нѣще вече да има дѣла съ издатель-тъ.

Съ тѣмъ простъ система, купуваніе, продаваніе, заѣмъ, расплащаніе всичко ся одеснява въ зиманіе-даваніе-то.

Остава още да забѣлжимъ, че кога всяка-та сума надминува 100 л. ст. то банкъ-тъ плаща лихвъ, споредъ потребности на тръговниж-тъ и споредъ лихвъ-тъ, кой-то плаща Английскій-тъ банкъ отъ 6. 7. 8 % и до 2 %.

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

Въ Россіи-тъ отъ какъ ся даде по голѣмъ свободѣ на печатъ-тъ всѣмъ день ся умножавятъ періодически-ти списанія. Пожежду кои-то най достойни за забѣлжваніе сѣ вѣстници-ты за възпитаніе-то: Журналъ для воспитаніи, Педагогическій вѣстникъ. И освѣнь тыя спеціални изданія всячки-ты други вѣстници съдржѣють статии за възпитаніе-то. Морской сборникъ пръвъ възбудитой-зи въпросъ за възпитаніе-то, и мы ще предложимъ на наши-ти читатели, що-то найдѣтъ прилично за насъ, а сега само показуемы на наши-ти възпитатели и педагогы, ако пожелають, отъ ждѣ могатъ да почерпнѣтъ много добри нѣща.

ОБЩИЙ ДНЕВНИКЪ.

На 1824 години по желѣзни-ти пѣтица още не бѣхъ достигнали до голѣмъ скоростъ, въ єдинъ часъ проминувахъ толкъсь, колко-то ся минуваше съ конь въ два часа. Отъ 1829 год. по-

чѣхъ по скоричко да врьвѣтъ, въ іединъ чясъ земахъ три чяса пѣтъ. На 1831 год. пръвый-тъ локомотивъ взе въ іединъ чясъ $6\frac{1}{2}$ чяса пѣтъ и отъ тогы все ся іе усиливала скоростъ-та, а днесъ земѣтъ локомотивы-ти въ іединъ чясъ 30 чяса пѣтъ.

Носи ся слухъ че Английско-то адмиралтейство іе поченѣло да устрои корабъ кой-то іе назначенъ да дѣйствова съ ударъ-тъ си. Носъ-тъ на тойзи корабъ ще бѣде остръ и окованъ съ желѣза а скоростъ-та му ще бѣде голѣма и като налѣти на другый корабъ ще го пробіе и ще го потопи въ мнгъ.

Въ Голландіѣ, малкъ дръжавъ съ три милиона жители, отъ 1848—1856 год. издавахъ ся по 1800 сочиненіѣ въ годинѣ-тѣ. Въ 1856 год. издадохъ ся 1859 нови сочиненіѣ, кои-то ся рас-предѣлятъ по съдержаніе-то: на Богословскы 349, Философійѣ и Исторійѣ книжевнѣ 265, Учебни книги 188, политико—экономи-ческы 138, Историческы 112; Естествени науки 52, Математическы 25; законовѣденіе 48; метафизическы 17. Книгы за четяніе разни 142,523. Вѣстници 150, Періодическы сборници 60, Въ странѣ-тѣ има 200 Книгопродавци и издатели, 289 Книгопечатници и 134 Фабрики Книжни.

Желѣзни пѣтица въ Англиѣ. Пръвый-тъ Желѣзный пѣтъ (отъ Ливерпуль въ Манчестеръ) открь ся на 1830. На 1831 год. желѣз-ный-тъ пѣтъ ся продѣлжи на 12 часа, на 1841 на 40 чяса, на 1847 на 1000 ч. А сега има до 4000 чяса, кои-то донасятъ доходъ въ годинѣ-тѣ 750,000,000 франкы.

казалъ по добрѣ, и всички му хвалѣхъ че іе дивно момче.

Чичо Томъ бѣше като патриархъ въ религиозни-ти дѣла въ тѣхъ странѣхъ. Морална-та (нравственна-та) страна земаше верхъ въ природѣ-тѣ му, умъ-тъ му бѣ и по обширнѣ и по възвышенѣ, отъ колко-то може да бѣде іединъ негрѣтѣнинъ, за това и всички го почитахъ като да имъ бѣше той свѣщенникъ. И ніегови-ти прости, топли и чистосердечни думи бяхъ наставили и по образовани чловѣци. Нъ въ молитвѣ-тѣ той надминувахе всички-ти. Нищо не можѣаше да ся сравни съ простотѣ-тѣ съ дѣтско-то увлѣченіе на молитвѣ-тѣ му, кой-то той украсяваше съ думи отъ свято-то Писаніе, кои-то бѣхъ всякогы толкосъ добрѣ подобрани, като да бѣхъ писани за ніегово-то поученіе, ако и да истичахъ неосознательно отъ уста-та му. Единъ благочестивъ старъ Негрѣтѣнинъ казваше, че ніегови-ти молитви достигатъ право до Бога. И наистинѣ молитва-та му имаше таково вліяніе на събрашіе-то, гдѣто често ся заглушаваше отъ плачъ и възгласи на около му.

До гдѣ таѣа сцена происхождаше въ Колибѣ-тѣ на неволникъ-тъ, съвсѣмъ друго ся връшѣше въ кѣнѣ-тѣ на Господаръ-тъ.

Трѣговецъ-тъ и Г. Шельби бѣхъ

сѣдѣли іединъ срѣщу другыго въ трапезариѣ-тѣ, за кой-то бѣхъ мы споменѣли по горѣ, до іеднѣ трапезѣ покритѣ съ хартии и други писмени принадлежвости.

Г. Шельби прибираще и приглѣдаваше нѣколко свръзки съ записи, и като ги прѣбромъ посочи ги на трѣговецъ-тъ и го покани да ги прѣбромъ и той.

» Всичко іе редовно направено, » каза трѣговецъ-тъ. Сега само да подпишете.

» Г. Шельби чвѣрьсто улови хартиѣ-ти и ги подписа, като чловѣкъ, кой-то брѣза да свали отъ шиѣ-тѣ си іеднѣ тягость, и подиръ подаде на трѣговецъ-тъ подписаниѣ-тѣ записъ за пари-ти. Гели извади отъ іедно ветхо изношено чюзданче іеднѣ записъ на кожѣ и като іѣ поизглѣда подаде іѣ на Г. Шельби, кой-то іѣ поіе съ подавѣнѣ іадѣ.

» Сега дѣло-то іе свръшено » каза трѣговецъ-тъ като ставаше.

» Свръшено! » повтори му Г. Шельби умысленно, и като въздѣхнѣ тяжко пакъ повтори » свръшено! ».

» Струва ми ся че не сте съвсѣмъ довольни отъ това » каза трѣговецъ-тъ.

» Гели, каза Г. Шельби,—надѣмъ ся че ще помните че сте ми дали о бѣщаніе да не продавате Тома безъ да знаѣте въ какви рѣдѣ ще падне той.

» Сжшо така ще сторѣхъ какъ-то сторихте и Вы! Господине, отговори тръговецъ-тъ.

» Вы знаєте, че мене нужда мя накура да го продамъ. » каза Шельби.

» Може и мене да мя накура да го продамъ » отговори тръговецъ-тъ.

» Обаче азъ ще употрѣбѣмъ всичкощо могатъ за да дамъ Тому добро мѣсто.

А колко-то за коѣ-то обхождание съ него не трѣбѣ да Вы ѣе страхъ. Ако има нѣщо, за коѣ-то азъ могъ да благодарѣмъ Бога, само зашо-то

не мя ѣе създакъ съ люто сръдце.

Подиръ онѣа разговори, въ които тръговецъ-тъ бѣше изложилъ своѣмъ чловѣколюбивъ системъ, думнати на Гели не можихъ да успокоѣтъ. Г. Шельби; въ тѣ бѣхъ послѣднѣ-то утѣшеніе коѣ-то бѣ възможно въ сегашно-то положеніе нѣгово, то даде волѣхъ на тръговецъ-тъ да си иде безъ да продума нѣщо, и за да разсѣе малко нѣщо мысли-ти си за-пали ѣедна сигаръ.

ПЯТА ГЛАВА.

Коѣ-то показва съ какви чювствованиѣа живѣимотъ промѣня господарѣ-ти си.

Г^н и Г^н Шельби кжсно прѣзъ вечеръ-тъ удалихъ ся въ стѣнъ-тъ си. Той ся бѣ протегналъ въ голѣмъ покойнъ кареклъ, и прѣглѣдваше нѣкои писма, коѣ-то бѣ получилъ рѣ пощатъ подиръ владіѣ, а тѣа стоѣаше прѣдъ оглѣдало-то и разпѣтѣше мислѣ-ти си и кадри-ти си, съ кои-то бѣ убрала цеса-тъ ѣ Елиза, и като забѣлѣжи блѣдно-то лице и мѣтнѣи-тъ поглѣдъ на служанкѣ-тъ си тѣа ѣе етаусти и ѣе прати да си дѣгне да ели. Тѣа припомни сутрѣшнѣи-тъ разговоръ съ служанкѣ-тъ си и като ся

обрьнахъ кѣмъ мамѣа си попыта го нерадиво;—

» Да, Артуръ, кой ѣе той-зи неодѣланъ Господинъ, що довѣче ти днесъ на обѣдъ? »

» Имя-то му ѣе Гели, » отговори Шельби, и ся позаврьнахъ на кареклѣ-тъ си, безъ да свали поглѣдъ-тъ си отъ писмо-то.

» Гели! Кой ѣе тѣа моѣа ти ся, и ва каква работъ ѣе дошала тука? »

» Азъ имамъ работъ съ нѣго въ послѣднѣ-то врѣмя кога бѣхъ въ Ночезъ. » отговори Г. Шельби.

» И заръ това му дава право да дойде у насъ като свой домашний чловѣкъ да обѣдова на трапезѣ-тъ ни?

» Азъ го покаянихъ, имахъ нѣкон смѣтки съ него » отговори Шельби.

» Не прави ли той тръговия съ негрѣтани? » попыта Миссисъ Шельби, като забѣлѣжи че мажъ-тъ ѝ ся мутн.

» Що ти ѣе дошло на умъ да пыташъ за това, драга моѣа, отговори Шельби и издигна на нѣека погледъ-тъ си.

» Нищо, така! — Елиза притече ся тукъ подиръ обѣдъ разлутена, о-плашена и ми каза че ты приказвашъ съ ѣедиятъ тръговецъ, и тѣа чюла че той прѣдлага да купи дѣте-то ѝ — глаунава патка. »

» Нанстина чюла? каза Г. Шельби и пакъ ся заглѣда на писма-та като че мислиаше нѣщо за тѣхъ, и не забѣлѣжи че ты дръжѣаше наопаки.

» То ще ся открие » помисли си той, ако не сега, а то подиръ малко врѣмя. »

» Азъ казахъ на Елизѣ » каза Г^{жа} Шельби, коѣа-то не врѣставаше да разчесова косѣ-тъ си, че тѣа ѣе луда, и нанусто мачи себеси, защото знаѣмъ, че ты никогы не ся ималъ дѣла съ такви чловѣци. И ты никогы не ся ималъ намѣреніе да продадешъ кого годѣ отъ наши-ти хора — а най-малче на такъвъ чловѣкъ. »

» Нанстина Емилиѣа, » отговори

мажъ-тъ ѝ, азъ винагы така съмъ мислил и говорилъ; Нъ сега обстоя-тельства-та мя принуждаватъ и не-могъ да не продамъ нѣкого отъ хора-та си. »

» На това създание? не може да бѣде това! Г. Шельби ты не говоришь наздраво.

» Много ми ѣе тяжело, нъ казвамъ ти истинно! » отговори Г. Шельби. » Азъ ся склонихъ да продамъ Тома. »

» Какъ! нашай-тъ Томъ! честный-тъ и добрый-тъ Томъ, кой-то оице отъ дѣте ти ѣе служилъ вѣрно о Мистеръ Шельби!... А Вы сте му обѣщали да го отпустите на волю... И ты и азъ сто пѣти съмъ му повторитова обѣщаніе.... Сега азъ врѣвамъ че ты си способелъ да продадешъ и Гарри, само-то дѣте Елизѣно! Каза Г^{жа} Шельби, и въ гласъ-тъ ѝ ся чюише и скръбъ и гнѣвъ.

» И това ѣе истина, кога искашъ да знаѣмъ, то всичко знаѣмъ. Нанстина азъ съмъ ся склонилъ да продамъ и Тома и Гарри, нъ не знаѣмъ защо мя считашь чюдовище че съмъ направилъ това, що правѣтъ вслѣчки всѣкъ день. »

» И защо да изберешъ тѣхъ, а не другыго? попыта Г-жа Шельби. » Защо да продадешъ тѣхъ а не другы-ти кога имашъ нуждѣ да продавашъ хора-тъ си?

» Защо-то за тѣхъ даватъ по голѣмъ сумѣа. Нъ ако искашъ азъ

мож да избѣрж други. Трѣговецъ-тъ ми прѣдлага голѣмъ цѣнъ за Елизъ, ако ти ѣе по-драго това » каза Г. Шельби.

» Мръсникъ-тъ! » извика Г^н Шельби ѣадосано!

» Добръ! азъ и не рачихъ да слушахъ думи-ти му—и за да не наскръбѣхъ чувство-то ти, азъ не ся скло-нихъ на прѣдложениѣ-то му. » Имай же колко годъ довѣриѣ на меня!

» Драгы приѣтелю! » каза Г^н Шельби, като ся посвѣсти макло.— да мя простишь! изъ ся бѣхъ распа-лила! Защо-то нечаянно тутакси чюхъ това безъ да бѣдъ приготвена; въ надѣхъ ся че ще ми дадешъ дозво-лениѣ да ся застапамъ за тѣе си-ромаси. Томъ, ако и да ѣе чрънъ, той ѣе почтенъ чловѣкъ и има благородно сръдце. И азъ съмъ увѣрена, Г. Шель-би, че ако ся докара нужда, той бы сложилъ главъ-тъ си за тебе. »

» Знаѣхъ, знаѣхъ, въ каквъ ползъ отъ това. Немога да сторѣхъ другоѣче

» Та защо да не ся рѣшишь да изгубишь малко пари? Азъ съмъ готова да теглѣхъ моѣхъ-тъ часть отъ загубъ-тъ. О Г. Шельби азъ съмъ залѣгала—залѣгала отъ чи-сто сръдце, като ѣедна добра хриси-ѣанка да изврѣша длѣжность-тъ си къмъ тѣѣ сиромаси, прости и несво-бодни существа. Азъ толкось години съмъ ся грижила за тѣхъ, учила съмъ ги, наглѣдувала съмъ ги, и съмъ

прѣемала участіѣ и въ тѣхни-ти ма-кы скорби и въ тѣхни-ти радости и съ какви очи ще ги глѣдамъ азъ отъ сега, кога мы за ѣедна пустъ и врѣхъ печалбъ продаваме, такъвъ вѣренъ и добръ служитель, какъвъ-то ѣе горкый-тъ Томъ? и му отнѣе-мамы извѣднѣхъ всичко, що го у-чахмы да люби и да цѣни. Азъ съмъ ги учила да обычѣтъ дѣца-та си да обычѣтъ жени-ти си и фашникъ-тъ си. А сега даваме имъ положительно доказателство че за пари готовы сме да потѣпчемъ и длѣжности и род-ство и най священни-ти нѣща. Азъ съмъ говорила на Елизъ за дѣте-то ѣ за нѣйни-ти материнскы, хриси-ѣанскы длѣжности, учила съмъ ѣхъ да го пазѣ, да ся моли Богу за нѣго и да го наставя въ хрисиѣанскы пра-вила; а сега що да ѣ кажѣхъ, кога ты ѣ отнѣмешъ дѣте-то и го продадешъ, продадешъ и душѣхъ-тъ и тѣло-то на ѣе-динъ чловѣкъ безъ нѣравственны пра-вила само за да добыѣшь малко на-ри? Азъ съмъ ѣ казоваа чедушѣа-та ѣе по многоцѣнно нѣщо отъ всички-ти сѣкровища на свѣтъ-тъ; и какъ ще повѣрва тѣа мои-ти думи, кога види че продаваме дѣте-то ѣе? и го продава-мы за пагубъ и на тѣло-то и на душѣхъ-тъ му? »

» Много ми ѣе тяжело като виждамъ че ти ѣе толкось мило, Емилиѣа, на-истинѣ много ми ѣе тяжело! каза Г. Шельби » а азъ цѣнѣхъ твоѣ-ти чюв-